

SZAKDOLGOZAT

Tóbiás-Herendi Virág Violetta

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Neveléstudományi Intézet
Gyógypedagógia alapképzési szak

Szociális kompetenciák fejlődése a covid-19 járvány idején

Belső konzulens: Tóth-Szerecz Ágnes
tanársegéd

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Neveléstudományi Intézet
Gyógypedagógiai Tanszék

Külső konzulens:

Készítette: Tóbiás-Herendi Virág Violetta

Kaposvár
2024

Tartalom

Bevezetés és célkitűzések	4
Szakirodalmi áttekintés	5
Családi szocializáció és személyiségzavarok.....	5
A család, mint elsődleges szocializációs kiscsoport.....	6
Az érzelmi-társas kapcsolatok fejlődése: korai gondozás és kötődés. Érzelmi- és viselkedészavarok gyökerei: a korai szülői hatások szerepe.	7
Kötődés és kapcsolati nehézségek a kora gyermekkorban	9
Kisgyermek szocializációja a covid járvány alatt.....	10
A pandémia hatása a nevelésre és a családi kapcsolatokra	12
Kutatás.....	16
A kutatás bemutatása	16
Alkalmazott módszerek	16
A kérdőív, mint kutatómódszertani eszköz.....	17
A kutatás részletei	17
Kutatási adatok és eredmények	18
Szülői kérdőív	18
Szülői kérdőív eredményei, összegzés	30
Óvodapedagógusi kérdőív	31
Óvodapedagógusi kérdőív eredményei, összegzés	37
Következtetések és javaslatok.....	38
Összegzés.....	39
Kutatási kérdések és válaszok	39
Irodalomjegyzék	41
Mellékletek.....	44
Melléklet 1.....	44
Melléklet 2.....	53
.....	58
Melléklet 3.....	59
Nyilatkozatok.....	61

Bevezetés és célkitűzések

Szakedolgozatom témája a szociális kompetenciák fejlődése a covid-19 járvány idején a 0-3 éves korcsoportban.

A XXI. században a világ fejlődése eddig nem látott mértéket mutat, akár a technológia, akár a tudományok szintjén. Azonban ez a nagymértékű változás a gyermekekre és a gyermekkorra is nagy hatást gyakorol. A korábbi kutatások, nevelési elvek és technikák a „mai”, azaz a mostani kisgyermkeken, kiskamaszokon, kamaszokon egyre nehezebben alkalmazhatóak. Úgy gondolom, hogy ez egyrészt tulajdonítható a társadalmi normák változásának, a különböző szülői nevelési elveknek. Azonban, van még egy tényező, ami a nem csak a gyermekekre, hanem az egész világra nagy hatással volt és alapjaiban megváltoztatta a normákat, a szokásrendszereket és a társadalomhoz való hozzáállást. Ez pedig nem más, mint a covid-19 járvány, amely 2019. decemberében robbant ki, és a mai napig a mindennapi életünk része.

A covid-19 járvány alatt az emberek élete egyik pillanatról a másikra megváltozott. Megjelent a kollektív távolságtartás, a félelem a közösségtől, a közösségi élmények háttérbe szorítása, a közösségi terek megszüntetése, a szociális terek mellőzése, valamint a kötelező maszkviselés. Bár a járványnak már vége, ezeket leírva és olvasva nyomasztó hangulat lesz úrrá az emberek többségén, pedig ezek valós tények. Egy ilyen világban és szociális közegben minimalizálódnak az emberi kapcsolatok, ahogy a kommunikáció és a személyes találkozások is. Ahogy az élet minden területén nyomott hagyott a pandémia, úgy a gyermekeken és gyermeknevelésen is.

A járvány alapjaiban megváltoztatta a mindennapokat és nagy nyomást gyakorolt a szülőkre, akár a mindenkinben ott lakozó általános félelmek révén, akár a kiszabott szankciók miatt. Egy ilyen közegben a szülőség és a gyermeknevelés számos kérdést vet fel. Az eddig megszokott problémákat, nehézségeket és kérdéseket felülbírálta az új, hirtelen kialakult helyzet, amire nem tudtak aktuális megoldásokat nyújtani, hiszen nem kis túlzással az élet-halál kérdéskör is igen bizonytalan volt a járvány megjelenését követően.

Véleményem szerint ez a téma sok mindenkit foglalkoztat, így engem is. Biztos vagyok benne, hogy nagyon sokáig lesz aktualitása akár neveléstudományi szinten is, hiszen egy új szocializációs folyamat kezdődött el.

A téma azért érdekelt és fogott meg, mert én is átéltem ezt a kilátástalanságot, mint szülő. A gyermekem 2021. júniusában született a covid 3. hullámában. A várandósság alatt és a szülést követő 4-6 hónapban a kötelező maszkviselés, és az enyhébb korlátozások jellemezték a mindennapjainkat. Kíváncsi voltam, hogy más szülők, szakemberek, pedagógusok hogyan és miként birkóztak meg ezzel az időszakkal, milyen tudományos álláspontok vannak jelenleg erről az időszakról.

Szakedolgozatomban azt vizsgálom és arra keresek válaszokat, hogy ezt a kilátástalannak tűnő helyzetet hogyan kezelték a pandémia alatt született gyermekek szülei. Hogyan élték meg a pandémia alatti korlátozásokat? Hogyan hatottak ezek a szociális életükre akár családként akár csak a gyermekekre? Ezek a hirtelen jött változások miben változtatták meg a gyermekek szociális kompetenciáit? Mit váltott ki a covid-19 járvány a gyermekekből? Ezek a változások a pandémia lecsengésével változtak-e? A pandémia alatt született gyermekek szociális kompetenciái milyenek napjainkban?

Kutatásomhoz két különböző kérdőíves felmérést használtam fel, az egyiket 2019-, 2020-, 2021-ben született gyermekek szülei töltötték ki, a másikat óvodapedagógusok. A szülői kérdőívek a gyermekek fejlődésére, a pandémia alatti és a jelenlegi szociális életükre vonatkoznak. Az óvodapedagógusi kérdőívek a járvány alatti intézkedések melletti gyermeknevelésre vonatkoznak, illetve a gyermekek járvány előtti és utáni szociális kompetenciáira.

Szakirodalmi áttekintés

Családi szocializáció és személyiségzavarok

A társadalomba való beilleszkedés folyamatát szocializációnak hívjuk. Ez egy olyan folyamat, amely során az egyén elsajátítja az együttélés szabályait, az elvárt viselkedésmódokat, megismeri saját magát és környezetét. „Ebben a folyamatban a társas együttélésre nevelő hatások és az egyéni befogadóképesség eleven kölcsönhatása érvényesül. Mások viselkedésének látott, átélt, tapasztalt élményei, a szülők által nyújtott viselkedési „minták”, a saját magatartásunkról nyert visszajelentések módosító hatásai és a tudatos nevelés útján közvetített törekvések egyaránt belejátszanak ebbe a fejlődésbe.” (Bagdy, 1977, 11.o.) Azaz, a szocializációra nagy befolyásoló hatással van, és tulajdonképpen az alapja a korai nevelésben tapasztalt pszichés és viselkedési válaszreakciók. A gyermek korai fejlődése nagyban függ a környezetétől. „A gyermek „énre találása” csak mások segítségével lehetséges, a gyermek

szelf-fejlődésének meghatározója ezért a korai gondozó-gyermek kapcsolat minősége.” (Eigner, 2012, 14. o.)

A szocializációs folyamat során megismerjük és megtanuljuk az emberi viselkedésformákat, megismerjük és irányítjuk az indulatainkat, érzelmeinket és megtanuljuk ezek kifejezési formáit. Elsajátítjuk a tárgyak használatát, fejlesztjük a gondolkodást, a beszédet, a másokkal való kapcsolatok kialakítását. Ez a folyamat az egész életünket végig kíséri, azonban a legfontosabb periódus ezen belül az, amikor kialakítjuk a társas viselkedés alapjait. (Bagdy, 1977) Ez a kapcsolat a gyermek mindennapi életére hatással van, ezen kapcsolatban a korai interakciók diszharmóniái vagy zavarai veszélyeztető tényezőként lesz jelen a gyermek egészséges fejlődésére. Az interakciók minőségére sok befolyásoló tényező van hatással: szülői stressz, szülés utáni depresszió, szorongások, stb. (Eigner, 2012) A gyermekkori szocializáció kezdetének a személyes én kibontakozását tekinthetjük, ezt, ahogy Bagdy Emőke fogalmaz a családi „közvetítő rendszer” kölcsönhatásai indítják be, ezért nevezhetjük a szocializáció első színterének a családot. Az óvoda, iskola, egyéb csoportos foglalkozások megjelenésével a szociális tér bővül és növekszik, ezáltal a szocializáció egyre jobban a családon kívül esik és eddigi szerepét átveszik a kortárs csoportok. A kapcsolatok létrejöttéért és ápolásáért felelős elsődleges eszköz a nyelv, amely nem csak a beszéd eszköze, hanem a normák elsajátításához is elengedhetetlen. „A gyermek aktivitását, érdeklődését, kezdeményezőképességét a személyes kapcsolatok indukálják, serkentik, egyben szabályozzák is. A gyermek hozzáméri viselkedését a számára jelentős személyekéhez, kezdetben a családtagok, szülők, testvérek, később pedig a kortársak „viszonyítási csoportjainak” mintáihoz.” (Bagdy, 1977, 13.o.)

A család, mint elsődleges szocializációs kiscsoport

A család egy olyan ősi intézmény, amely valamennyi kultúrában, valamilyen formában évezredek óta jelen van. Ez egy olyan életkeret, amely az egyén és a társadalom közötti közvetítő szerepet tölti be. A család hatással van az egyénre a legkorábbi életszakasztól kezdve, amely az érzelmi kötelékek, kapcsolatok erősségének és hosszantartó hatásának folyamatán át érzelmi és viselkedési modelleket alakít ki az egyénben. Funkcióját tekintve többszintű, amely során egy részt a gyermek testi szükségleteit, biológiai gondozását biztosítja, amely az egészséges fizikai fejlődéshez szükséges és elengedhetetlen. Másrészt közvetítő szerepet is betölt a magatartási és szerepmintákhoz kapcsolódóan. (Bagdy, 1977) Tóth (2011) azt mondja, hogy „a kisgyermek érzelmeinek kifejeződését és szabályozását, a társas és a tárgyi környezet megismerését, így a kortársak és a felnőttek világába való beilleszkedést is számottevően

befolyásolja, hogy a szülők mennyire és hogyan törődnek a gyermek érzelmi szükségleteivel.” (Tóth, 2011, 322. o.) A családi közegben felnövő személyiség fejlődéséhez kétfajta, állandóan jelenlévő hatás jelenik meg. Az egyik a család szándék nélküli, rejtett hatása, a másik a tudatosan alakított nevelési hatások. Ezek összességét a gyermek magatartás és másokhoz való viszonyulása tükrözi. (Bagdy, 1977) Azaz a gyermekekre nagy befolyásoló hatással vannak a környezeti hatások, amelyek alapján megtapasztalja a világot és a viselkedésére adott válaszreakciókat. A gyermek viselkedése nagyban függ az anyai viselkedéstől, azonban minden egyénnek vannak sajátos temperamentum jegyei, ezek összetevőjéből adódik össze a gyermek viselkedése. (Eigner, 2012)

Az érzelmi-társas kapcsolatok fejlődése: korai gondozás és kötődés.

Érzelmi- és viselkedészavarok gyökerei: a korai szülői hatások szerepe.

Tóth Ildikó (2011) úgy véli, hogy amíg korábban a gyermek egészséges fejlődéséhez a testi szükségletek kielégítését társították, az elmúlt évtizedekben a gyermekek érzelmi igényeinek kielégítését is az egészséges fejlődéshez kapcsolják. A szakemberek egyre jobban nyilvánvaló ténynek gondolják azt, hogy a testi szükségletek és az alapvető biztonság megteremtése mellett a gyermekek érzelmi szükségleteinek kielégítése elengedhetetlen. Azaz, a gyermek életének teljes egészére hatással van a kisgyermekkorban kapott érzelmi kielégítés. Az újszülött már pár napos korban megtudja különböztetni édesanyja hangját, sziluettjét és illatát, az első hónapokban nem mutat kifejezett ragaszkodást a szülők irányába. „A goodness of fit (THOMAS–CHESS, 1977) elmélete szerint az anya és csecsemője összeillése, az alapvető temperamentum jellemzőknek megfelelő illeszkedés, a baba természete, és annak anyai elfogadása és értékelése alapvető szempont ebben a folyamatban.” (Eigner, 2012, 15. o.) Az idegenek megkülönböztetése azonban hónapról hónapra megfigyelhető, a mindennapi gondozásban, törődésben részt vevőknek gyakrabban érkezik válaszreakció, mint például a mosoly, gügyögés, sírás, panasz. Az igazi kötődés kialakulásának egyik fő jele az idegenfélelem megjelenése, amely a mozgásfejlődéssel, önálló helyzetváltoztatással párhuzamosan jelenik meg. Az idegenfélelem esetén a csecsemő a kötődési személy közelét keresi, amennyiben idegen személy közeledik, esetenként sírással kifejezve a biztonságra vágyakozását. A kötődési folyamat kialakulását a szeparációs szorongás is jelzi, amely során a gyermek a kötődési személytől való elváláskor sír, arra törekszik, hogy ismét a szülő közelében legyen. (Tóth 2011) Úgy gondolom, hogy a covid-19 járvány alatt a kötődési folyamatok felerősödtek, hiszen a családok élettere és kapcsolatrendszere a minimálisra szorult vissza, az

esetek többségében a gyermekek a nagyszülőkkel is ritkán tartották a kapcsolatot a korlátozások (kijárási tilalom, csoportosulási tilalom, karantén) végett, így a csecsemők gondozásában is kevesebb részt tudtak vállalni, így akár a közeli (nagyszülők) családtagokkal kapcsolatban is megjelent az idegenfélelem. A világban számos kutatás foglalkozik azzal, hogy milyen befolyással bír a kötődésre a gondozói pszichés és mentális egészség. A leggyakrabban vizsgált mentális zavar az anyai depresszió és formái; bipoláris, pre- és posztnatális, unipoláris. A kutatások két fő mintázatot mutatnak a depressziós édesanyák gondozási viselkedésében. Az egyik az alacsony válaszkészség, súlyos esetben a elhanyagolás és kapcsolattól való elfordulás, a másik az erőteljesen beavatkozó viselkedés, amely visszautasítja a stresszjelzéseket, negatív viselkedéssel társítva. (Tóth, 2011) „Ezek az inszenzitív gondozásra jellemző viselkedési jellegek logikusan vezetnek arra az empirikus vizsgálatok által is jórészt alátámasztott következtetésre, hogy depressziós anyáknak nagyobb eséllyel lesz bizonytalan kötődésű a gyermekük (Martins-Gaffan, idézi Tóth, 2011)

A csecsemő az őt gondozói bánásmód megtapasztalásával nem csak a gondozói, kötődési személyről és viselkedéséről alkot képet, hanem saját magáról is. Bowlby véleménye szerint a gyermek felismerése fokozatosan alakul ki arról, hogy vele, mint független, önálló egyénnel milyen érzelmi kapcsolatot ápolnak a szülői interakciók során, ez az önkép, amely a kötődési reprezentáció része. (Bowlby, 2009, Tóth, 2011)

A gyermek a korai kötődésben megtapasztalt elvárásokat és mintázatokat követi 3-6 éves korban is. „A kötődési reprezentáció így nem csak az aktuális kötődési kapcsolatot szabályozza, hanem „általánossá válik”, és különböző szociális helyzetekben, például a kortárs kapcsolatok, barátságok kialakításakor is vezérli a kisgyermek elvárásait és viselkedését, és hatást gyakorol másokkal folytatott interakcióinak jellegére.” (Tóth, 2011, 351. o.) A gyermekek, életkoruk előrehaladtával be kell illeszkedniük a szociális kapcsolatok tágabb hálózatába, helyet kell találniuk szervezett kortárs csoportokban, kapcsolatot kell kiépítenie az óvodai és iskolai pedagógusokkal. Ezek minőségét megalapozza a korai gondozó és gondozott (szülő-csecsemő) interakciók során tapasztalt érzelemszabályozási képesség, befolyással van a konfliktusokra és arra, hogy mily módon fogadtatja el magát az adott csoport egyes tagjaival. „A tranzakcióanalízis (BERNE–STEINER, idézi JÁRÓ 1999) legfontosabb filozófiai alapvetése az, hogy az emberek eredendően lelkiileg egészségesek, rendben vannak. Ha valaki mégis kibillenne ebből az eredeti állapotból, az nagyban az őt érő negatív környezeti hatásoknak köszönhető. Természetesen itt nem hagyhatjuk figyelmen kívül az örökletes és a környezeti

tényezők hatásait, illetve összjátékát, és az újszülött, illetve csecsemő lehetőségeit, erőforrásait, veleszületett kapacitásait, jellemzőit.” (Eigner, 2012, 15. o.)

Empirikus vizsgálatok során kimutatták, hogy azok a gyermekek, akik biztonságos kötődési múlttal rendelkeznek, jobb szociáliskészségekkel rendelkeznek és nagyobb népszerűségnek örvendenek a bizonytalanul kötődő társaikkal szemben. (Tóth, 2011)

A gyermekek között egyre magasabb számban jelenik meg a viselkedési, beilleszkedés vagy teljesítményprobléma. Ezen problémák többsége jóval korábban jelenik meg és kezd kialakulni, mint ahogy a gyermekek és a szülők szakemberekhez fordulnának. Általában iskolás korban hívják segítségül a szakembereket, amikor már súlyosabbak a tünetek és a problémák, esetlegesen ezek már berögzültek. Ezért nagyon fontos a megelőzés és a preventív szűrés, segítségkérés. (Eigner 2012)

Kötődés és kapcsolati nehézségek a kora gyermekkorban

Napjainkban a szakemberek, pszichológusok, gyógypedagógusok, pszichiáterek, orvosok között is népszerű kutatási és foglalkozási téma a pandémia okozta változások vizsgálata. Azonban ezek a változások a közvéleményt is lázban tartják, így számos interjú készült a témával kapcsolatban, amelyet a szakdolgozatomban is feldolgoztam.

Napravszky Noémi (2022) gyógypedagógus is azt hangsúlyozza egyik covid-19 járvánnyal kapcsolatos cikkében, amelyet a későbbiekben Zelena András (2023), Orvos-Tóth Noémi klinikai szakpszichológus, Czeizel Barbara (2023) gyógypedagógus és Dettre Imola (2023) evés- és etetés terapeuta, szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens is megerősít, hogy a korai gyermekkor tapasztalatai meghatározzák a gyermekek kognitív, viselkedési és érzelmi rendszer fejlődését. Ezek a fejlődési folyamatok, az esetleges traumatikus kötődési élmények kihatással lehetnek a későbbi felnőttkori kapcsolatokra (család, párkapcsolat), azok működésére és a leendő gyermekkel való érzelmi viszonyulására, egyszóval az egyén teljes életére. Napravszky szerint az első évelekben megnehezíthetik az anya és a gyermek megfelelő kapcsolatát a rendezetlen gondozási körülmények, az anyai pszichés és pszichoszociális leterheltség és a gyermek eltérő fejlődésmenete. Napravszky kifejti, hogy vizsgálatok igazolták a családi működését és a szülői gondozást befolyásoló negatív vagy pozitív hatások a szülő-gyermek interakciókra hatással lehetnek, amelyek befolyásolják a kötődés minőségének alakulását. Mary D. Ainsworth és munkatársainak gyakorlat alapú megfigyelései alapján a korai kötődés elméleti

modellje alapján minden embernek alapszükséglete van egy olyan pozitív érzelmi kapcsolat kialakítására, minimum egy olyan személlyel, aki számára bizalmat nyújtó kötődést mutat és „biztonsági bázisként” szolgál. Aki egyszerre ösztönzi a világ felfedezésére és közben érzelmi támaszt nyújt. Ainsworth kidolgozta az Idegen Helyzet Tesztet, amelyet a kötődési minőség vizsgálatára dolgozott ki, amellyel az eltérő kötődési típusok mintázatának azonosítását lehetővé tette. (Ainsworth és mstai, 1978)

Napravszky szerint az édesanyává válással az anya figyelme a gyermeke irányába érzékenyen és fokozottan fordul. Az édesanya feladatai közé nem csak az újszülött gondozása tartozik, hanem a megfelelő légkör és törődő, szeretetteljes, érzelmetli kapcsolat kialakítása is. A korai, harmonikus és kiegyensúlyozott kapcsolat fő meghatározója az érzékenyen, válaszkészen képes reagálni tudó elsőszámú gondozó, aki az csecsemővel folytatott interakciók során biztonságos, megnyugtató, gondoskodó környezetet tud biztosítani a gyermek részére. Napravszky a kötődési zavar háttérokaiként az alábbiakat sorolja: „súlyos fizikai-, érzelmi- és társas elhanyagolás (pl. családban történő, ill. nevelőotthoni, intézeti, nevelőszülői gondozásban), az elsődleges és más alternatív gondozóktól való korai, tartós szeparáció (tartós hospitalizáció, intézeti nevelés”. (Napravszky, 2022) A pandémia alatt a gyermekek a tartós szeparációt megtapasztalhatták a járvány okozta szigorítások végett, akár a szülést követően az édesanyának pozitív lett a koronavírus tesztje, akár az általános lezárások miatt, értve ezt a tágabb családi környezetre is. Ahogy a későbbiekben Orvos-Tóth Noémi (2023) is fogalmaz a koronavírus járvány idején az édesanyák is, ahogy majdnem mindenki, létbizonytalanságban éltek a pandémia okozta ismeretlen és kilátástalan helyzete miatt. Ebben a fokozott, állandó stresszhelyzetben nem tudták, vagy nehezen adták meg a gyermekek számára a megfelelő és szükséges „biztonságot”. Ezáltal a gyermekek visszahúzódóvá váltak, amely a későbbiekben tartást okozhat a szociális interakcióktól és a kötődéstől. (Unicef honlapja) Napravszky is meghatározza a kötődési problémával rendelkező gyermekeknél megfigyelhető viselkedések többek között a nehéz kapcsolatteremtést, a megzavart társas és érzelmi válaszkészséget.

Kisgyermekek szocializációja a covid járvány alatt

Bojti Andrea, klinikai gyermek- és ifjúságpszichológus rendszeresen képi a szülőket és épp az aktuálisan felmerülő kérdéskörökből online „élő”, interaktív beszélgetéseket tart. Számos beszélgetés zajlott a kisgyermekek szocializációjáról a pandémia alatt, amelyet én is feldolgoztam.

A hároméves kor alatti gyermekeknél a társaság alatt azt értjük, hogy emberek veszik körül őket. A tudomány jelenlegi állása szerint csecsemő korban, amely 1 éves korig tart, a biztonságos kötődés kialakulása a legfontosabb, amely az édesanya és édesapa jelenlétét biztosítja. Ez adja meg az otthoni stabilitást, amelyet a válaszkészség határoz meg. A csecsemő alapigénye a szülőkkel való kapcsolat, a szociális, társas környezet milyensége az többedik kérdés. A gyermekek pszichoszociális fejlődésének szempontjából nagyon fontos szerepet tölt be a család egysége, működése. A kötődés kialakulásához nagyon fontos az anyai szenzitivitás, amely a megfelelő időben megfelelő válaszreakciókat ad a gyermek részére, azonban ezt a szenzitivitást nagyban befolyásolja és gátolja az anyai stressz. (Dettre, 2023)

Egy féléves kisbabának a kiszámíthatóság a fontos, nem a társaság. Napirend, igény szerinti gondozás. Ezek a biztonságos kötődés alapfeltételei. (Bojti, 2022) Ahogy ezt korábban Bagdy Emőke, Tóth Ildikó és Eigner Bernadett írásaiból is kiemeltem, Bojti Andrea (2021) is úgy véli, hogy másfél éves kor alatt a család, mint elsődleges szocializációs színtér a legfontosabb, ahol a gyermeknek szüksége van a felnőttekre. (Bojti, 2021)

A gyerekek ebben az életszakaszban nagyon intenzíven reagálnak a felnőttek arcára, viselkedésére, fontos, hogy társas impulzusokat kapjon. (Bojti, 2021) „Komoly kutatások azt mutatták ki, hogy a csecsemők alapvetően a társas kontaktusra hangoltan jönnek a világra, gyakorlatilag azonnal érintkezni akarnak a környezetükkel, felismerik az édesanyjuk hangját és illatát. Szükségük van viszont sok-sok ingerre, interakcióra. Ezek hiányában, később akár tanulási nehézségek, figyelemzavar is kialakulhat náluk.” (Dettre, 2023.01.) A mozgás- és beszédfejlődés időszakában elindul a környezetének és a világnak az explorációja, aminek kapcsán az ismeretlen egyének felé is nyit. Ebben az életkori szakaszban a játék az önálló tevékenység, nem társas. 1,5-2 éves korban egyelőre egymás mellett és nem egymással játszanak, azaz a játék, mint közösségi élmény még nem meghatározó. (Bojti, 2022) A közösségi társaság igénye a kortársak felé nagyjából két éves korban kezd el megjelenni, azonban ez mindenkinél egyénfüggő. Általában a gyermekek három éves kor alatt egyedül játszanak, tehát nem közösségi élmény a játék. Ugyanakkor a szociális kortárs kapcsolat (játsszótér, csoportos szabadidős tevékenységek) nagyon fontos. Ilyen esetekben a szülő is jelen van, azonban a gyermeknek van lehetősége kapcsolatot kialakítani a vele egykorú gyermekekkel. Az otthon elsajátított kapcsolódási mintákat, amelyek szükségesek a szociális térben való boldoguláshoz, azt ezekben a kötetlen helyzetekben tudja „gyakorolni” a kortársaival. (Bojti, 2021)

A pandémia alatti korlátozások annak ellenére, hogy a három év alatti gyermekek nagy része otthon tartózkodik és nem jár intézményesített közösségi formába (óvoda, bölcsőde) és a legfolytonosabb az életük a covid-19 járvány alatt is, az ő életükben is nagyobb változásokat és hatásokat hoz. Nem tudnak eljárni játszótérre, baba-mama foglalkozásokra (Ringató, Kerekítő, tornák, stb.), nem tudnak találkozni a barátaikkal. Azonban ez nem csak a gyermekekre van hatással, hanem az édesanyákra is, hiszen ez nekik is egy korlátot jelent. (Bojti, 2021)

A pandémia alatti korlátozások, lezárások, csoportosulási, közösségi tilalmak az országban mindenkire vonatkoztak, azaz 1-2-3 generáció a korai kortárs kapcsolatok hiányában nőhetett fel, így amikor ők elkezdik a bölcsődét vagy az óvodát akkor nagyjából olyan, mintha ott kezdenék el a szocializációs folyamatot. Ezáltal a generáció fejlesztését, felzárkóztatását együtt lehet alkalmazni. (Bojti, 2021) A gyermek egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen szocializáció óvodás korban, kiscsoportban szükséges, amennyiben ez elmarad, úgy akár fejlődési elmaradás is tapasztalható (3-4 éves kor). Ez azonban egyén függő, hiszen nem minden gyermek érett az óvodára 3 éves korban. Ez a folyamat nem pótolhatatlan, azonban a karantén időszak, amely a beszélgetés idején (2022.04.01.) két éve tart, ellehetetleníti a találkozásokat (szorongások a betegségtől, korlátozások). Az ember egy társas lény, így már kisgyermek korban is igényt tart vele egykorúak társaságára, annak ellenére, hogy a játék még nem közösségi élményként funkcionál. Nagyobb társaságban, közösségben megfigyelhető, hogy a gyermekek jobban lefoglalják magukat és nem csak a szülő figyelmét és érdeklődését keresik, nyitnak a többiek felé. (Bojti, 2022) Egyelőre nincs élő példa arra, hogy azon gyermekek, akik a covid-19 járvány megjelenésekor születtek, milyen konkrét szocializációs folyamattal fognak rendelkezni és miként hat az életükre a pandémia alatti bezártság. (Bojti, 2022)

A pandémia hatása a nevelésre és a családi kapcsolatokra

Orvos-Tóth Noémi (2022) szerint a kötődés alapja Bowlby kötődés elmélete, amely alapján egy gyermeknek a biztonság a biztonságos menedéket és biztonságos bázist jelenti. A pandémia alatt megszűnt a biztonság fogalma és a biztonságérzet. Orvos-Tóth szerint az első 1000 nap nagyon fontos a kötődésben, amely életünk végéig elkísér egyfajta alapkőként funkcionál. A pandémia az édesanyák számára egy olyan ismeretlen és kivételes helyzetet teremtett, amelyben a létbizonytalanság is kérdés volt, megoldás nélkül. A szülők számára ez a nagyfokú ismeretlenség fenyegetettség érzését sugallta, amely az általános stressz szint növekedéséhez vezetett, ezáltal megakadályozva a szükséges „biztonság” adását. (Orvos-Tóth, 2022) Ez a

nagymértékű stresszforrás a gyermekekre is kihatással volt, hiszen a gyermekek megfelelő, egészséges idegrendszeri, szociális és érzelmi fejlődéséhez elengedhetetlen a gondoskodó és ingergazdag környezet, azonban ez a pandémia okozta stressz miatt nehezebben tudott megvalósulni. (Dettre, 2023)

Orvos-Tóth kifejti, hogy ez a fokozott bizonytalanság és biztonság megteremtésének hiánya nem csak a már szülővé vált felnőtteket, hanem az épp szülővé váló embereket, kismamákat és kispapákat is nagyban érintette. A pandémia alatt a szülés körülményei az eddig bevett szokásoktól nagyban eltérőek voltak, mindeközben megszűnt az orvosválasztás lehetősége, majd később a szülésznő választás lehetősége is, egyfajta szülési bizonytalanság lett úrrá az országban élő kismamákon: Hol? Mikor? Kivel? Milyen körülmények között zajlik a szülés?. Ezt a nagyfokú bizonytalanságot követően nagy százalékban traumatikus szülésélményről beszélhetünk, ahol se fogadott orvos, se dűla nincs jelen annak ellenére, hogy a szülő nőnek egy elengedhetetlen érzelmi biztonságot nyújt, ha a megszokott és általa választott egészségügyi szakdolgozók, akik felé bizalommal fordul jelen vannak. (Orvos-Tóth, 2023) Az interjú idején rendelkezésre álló adatok alapján (2023. június) minden harmadik szülőnek szorongásos tünete van, ezt nagyban befolyásolja a covid-19 járvány alatt fellépő kommunikáció hiánya, a segítségkérés lehetőségének hiánya és a rendelkezésre álló eszközök hiánya. A gyermekek egy szorongó időszakban születtek, amely már a várandósságra is kihatott. (Czeizel, 2023) „A korlátozások miatt az édesanyák el voltak zárva tágabb családjuktól, a közösségektől, de nem voltak olyan szinten elérhetők a különböző támogató szervek sem, mint kellett volna: a védőnővel, az egészségügyi szolgáltatókkal, de a szakszolgálatokkal is nehezebb volt kapcsolatba lépni. Ha mégis sikerült, akkor is leginkább telefonon vagy interneten.” (Dettre, 2023.01.) Orvos-Tóth is úgy gondolja, hogy az egyik legnagyobb probléma, a covid-19 járvány alatti szigorítások miatt megszűnt kontaktellátás, amely elengedhetetlen része a gyermekek fejlődésének (gyermekorvosi rendelések és védőnői tanácsadások megszűnése). (Orvos-Tóth, 2023) A kontaktellátás hiánya miatt a szülők a kérdéseikkel és problémáikkal nem tudtak a megfelelő szakemberekhez fordulni (védőnő, gyermekorvos), így a fejlődési zavarok és nehézségek a későbbiekben, a korlátozások feloldását követően váltak egyértelművé és ekkor kaptak szakmai segítséget a szülők. (Dettre, 2023)

A pandémiával kapcsolatos szigorítások kapcsán, amely lezárásokhoz, közösségi terek megszüntetéséhez és csoportosulási tilalomhoz vezetett, a gyermekek számára megszűnt a „tükör”. Az élet minden területére kiható szorongás és aggodalom lett úrrá a társadalmon, ezáltal az emberek visszahúzódóvá váltak. Az édesanyákat ez fokozottan érintette, így egy

szorongó, diszkomfortos légkört teremtve a gyermekek tudat alatt a stressz elleni védekezésépp visszahúzódóvá váltak, mert az édesanyjukkal való kapcsolat nem adta meg a biztonságos anyai kötődést. Ennek számos negatív hatása van és lesz, mint például a szociális interakcióktól és a kötődéstől való tartás, a szociális kompetenciák és finommotorikai lemaradások, kognitív társas és mentális területen való lemaradások, amelyek a későbbiekben döntési problémákhoz is vezethetnek.

Czeizel Barbara (2023), gyógypedagógus szerint egyelőre tapasztalaton alapulnak a covid-19 járvány kapcsán feltételezhető fejlődéssel kapcsolatos összefüggések és nem kutatásokon, hiszen ez egy nagyon friss élethelyzet. Ebből kifolyólag a tipikus „covid baba tüneteket” sem tudják meghatározni, azonban nagyon sok tapasztalatot szereznek a szakemberek (gyógypedagógusok, pedagógusok, védőnők, gyermekorvosok) a pandémia alatt történt változásokkal kapcsolatban, pl.: mivel a játszóterek bezártak így van olyan két éves a gondozásában, aki nem volt 2023. júniusáig játszótéren, holott a korlátozásokat már feloldották. (Czeizel, 2023) Zelena (2023) úgy véli, hogy a szocializáció folyamatának kimaradt szakaszai pótolhatóak, még akkor is, ha látszólag több időt és energiát vesz igénybe. Zelena szerint a „járvány a kollektív emlékezet része lesz” (Zelena, 2023), hiszen a családok által átélt szituációk, problémák és veszteségek hasonlóak voltak egy háborúban vagy természeti katasztrófákban tapasztalható veszteségekhez. (Zelena, 2023) Czeizel úgy véli, hogy mennyiségi és minőségi eltérések is tapasztalhatóak a covid-19 járvány alatt született és a covid-19 járvány alatt kisgyermekkorukat élő gyermekeknél. A pandémia alatt megjelenő és azóta is jelenlévő szülői aggodalom túlféltést generál, amelynek nem kedvez a nem megfelelő kontaktellátás, azaz a gyermekorvos és a védőnő, akik megnyugtathatják a szülőket és útmutatást adnának a részükre a felmerülő kérdésekkel és aggályokkal kapcsolatban.

Orvos-Tóth Noémi (2023) szerint a szorongás és a feldolgozatlan traumák mindenre hatással vannak, úgy, mint a társas kapcsolatok, testi működés, immunrendszer, gondolkodás, hiszen „az ember egy bio-pszicho-szociális-spirituális lény, aki a testtől a lelkén keresztül a kapcsolati hálóján a világhoz való viszonyán keresztül hatással van mindenre, ami vele történik.” (Orvos-Tóth, 2023). A pandémia alatt drasztikus változások mentek végbe az élet minden területén, így a gyermeknevelésben és a gyermekek fejlődésében is. Az ősi elemek egyre jobban háttérbe szorulnak, azonban ez nem csak a pandémia hatása, ilyen például a társas kapcsolatok háttérbe szorítása a digitális világgal szemben. Jelenleg a digitális világ hódít és egyszerűbb és kényelmesebb megoldásokat kínál, mint a személyes ügyintézés, kommunikáció és részvétel. Véleménye szerint az okos eszközök folyamatos használata és jelentése kötődési problémákhoz

vezetnek. Ugyan a szülők fizikailag jelen vannak a gyermekek mellett, viszont figyelmüket a digitális eszközökre fordítják, így figyelem megvonás jön létre, hiszen a gyermeknek a szülői figyelem tekintettel, hanggal társul. Ebből kifolyólag a látszólag nem „elhanyagolt” gyermek is lehet magányos, annak ellenére, hogy a szülő otthon tartózkodik a gyermekkel, a figyelem másra irányul. A magányos gyermekek száma egyre növekszik, ez azonban a covid-19 járvány és annak hatásaitól függetlenül is megtörténik.

Ahogy Orvos-Tóth mondja, régen egy a gyermekneveléshez egy egész falu kellett, azonban ennek most is létjogosultsága lenne, hiszen a közösség biztosította a gyermekek számára, és biztosítaná jelenleg is számukra a társas kapcsolatokat, a megtartó közeget, a mintát és a követendő példát. A pandémia alatti szigorítások a közösségi terekre is nagy hatással voltak, ezek nagy részét lezárták, így a játszótereket is. A játszóterek Orvos-Tóth szerint az információszerzés és az összehasonlító alap szinterei, a szülők következtetéseket összefüggéseket vonnak le a saját gyermekek és mások gyermekeinek összehasonlításával kapcsolatban (a hasonló korú gyermekek mozgásfejlődése, nyelvi készségek, stb.). Azonban a korlátozások miatti lezárások alatt megszűnt ez a mérce, az összehasonlítási alap, az esetleges problémák felfedezése. A szülők számára, akár a kontaktellátás megszűnése és az esetleges kérdések és aggodalmak megválaszolásának hiánya miatt a lemaradást számos esetben nem vették észre a megfelelő időben, és csak a szigorítások feloldása után, ami akár 1,5 év is lehet, derültek fényre a problémák, amelyek fejlesztésre szorultak. Orvos-Tóth (2023) úgy véli, hogy a lemaradás, mint identitás beépül a gyermekbe és személyiség szinten rögzül, amely önindította mozgásokban nyilvánul meg, ez pedig gátlásokhoz vezet (pl: Nem vagyok elég ügyes.). Majd ezen problémák újra tapasztalása identitásszerűvé válik, amely csökkent értékességű élményhez vezet, ami visszavezethető a megkésett mozgásfejlődésre, beszédfejlődésre.

Czeizel Barbara szerint a covid-19 járvány megjelenése, a digitális eszközök széleskörű, folytonos használata és a pandémia alatt bevezetett szigorú és kötelező maszkviselés a gyermekekre és fejlődésükre mérhetetlen negatív hatást gyakorolt. Az érzések kifejezésének és a maszk viselés miatti mimika hiánya hátravetette a gyermekek szociális kompetenciáinak fejlődését, hiszen a gyermekek csak a saját otthoni közegben, a szülőktől, esetleg testvérektől láttak érzelemkifejezést és mimikát. Számos gyermeknek ezen okok miatt nehéz az érzelemkifejezés, hiszen túl sok információhoz jutnak a digitális eszközök által, és társas kapcsolatokban nagyon keveset vettek részt, ezáltal nem tudták elsajátítani ezt a készséget.

„Az érintett gyerekek örökre tudni fogják, hogy egy olyan időszakban jöttek világra, amikor a kórházi ellátás – és így a születés körülményei –, valamint a szocializáció és úgy általában a mindennapok gyökeresen eltértek a megszokottól. Kicsit olyan ez, mint a ‘86-os generáció számára Csernobil. Hiába voltak túl picik az akkor születettek, ahhoz, hogy bármire emlékezzenek, valójában mindenki tud történeteket mesélni arról, mi volt akkor a hírekben, a környezetükben kinek milyen betegsége lett. Minden bizonnyal a koronavírus is a kollektív emlékezet része lesz.” (Zelena, 2023)

Kutatás

A kutatás bemutatása

Kutatásom témája a covid-19 járvány alatt született gyermekek és családjaik életének, mindennapi nehézségeinek vizsgálata, ehhez kapcsolódva a pandémia alatt született gyermekek, azaz a „covid-babák” szociális kompetenciáinak fejlődése. Célom, hogy a dolgozatomban feldolgozott szakirodalmak és a kitöltött kérdőívek összehasonlításával igazoljam, hogy a pandémia alatti korlátozások a családok és gyermekek számára egy eddig ismeretlen problémaként jelenik meg, amely a szociális interakciókra nagy hatással volt és a gyermekek szocializációját nagy mértékben befolyásolta és jelenleg is tart a hatása.

Kutatásomat az alábbi kérdések motiválják:

1. A covid-19 járvány alatt mit tapasztaltak a szülők, mennyiben befolyásolta az életüket és a családi szocializációjukat a járvány?
2. Az óvodapedagógusok mit tapasztaltak a járvány alatt a gyermekek fejlődésében, hogyan vélekednek a gyermekek szociális kompetenciáiról?
3. A szülők és pedagógusok véleménye megegyezik-e a vizsgált kérdésekkel kapcsolatban?

Alkalmazott módszerek

Kutatásomhoz a kérdőíves módszert alkalmaztam. Kétféle online kérdőívet készítettem, az egyiket azon szülők részére, akik gyermeke a pandémia alatt született, 2019,-2020,- 2021-ben. A másik kérdőívet olyan óvodapedagógusok részére készítettem, akik a pandémia megjelenése előtt is óvodapedagógusként dolgoztak.

A kérdőív, mint kutatásmódszertani eszköz

A kérdőíves (survey-módszer) módszer egy kvantitatív kutatási módszer, amely alkalmas nagyobb létszámú csoportok, viszonylag gyors felmérésére. Ez a leggyakrabban használt elsődleges kutatási, információszerzési technika. Alkalmas lehet felderítő, leíró és magyarázó és célokra. (Boncz, 2015) „Célja információt gyűjteni az emberek, illetve a népesség egy meghatározott csoportjáról, csoportjától.” (Majoros, 2004, 109. o.)

A kutatás részletei

Kutatásomat a Google Forms, vagy Google Űrlapok weboldal segítségével készítettem el. A szülői kérdőívben demográfiai adatok (gyermek születés éve, a gyermek neme, édesanya életkora a gyermek születésekor, lakóhely típusa és a családban lévő gyermekek száma), a kérdőívben részt vevő gyermekek fejlődése (beszéd, mozgás), az általános pandémia alatti korlátozások hatása a családi és szociális életükre, gyermekek szociális készsége, okos eszközök használata szerepelnek. A kérdőív összesen 27 kérdésből áll, amelyből 26 feleletválasztós és egy nyitott szöveges kérdés. (Melléklet 1.) Az óvodapedagógusi kérdőívben a pedagógusok demográfiai adatai, a pandémia alatti online foglalkozások, a gyermekek szociális, beszéd- és mozgásfejlődésével kapcsolatos tapasztalatok szerepelnek. Az óvodapedagógusi felmérés összesen 16 kérdésből áll, amely mindegyike feleletválasztós kérdés. A kérdőíveket online formában töltötték ki a résztvevők. (Melléklet 2.)

A kitöltések az ország számos pontjáról érkeztek a közösségi média felületeken és csoportokban való nagyobb megosztásnak köszönhetően.

Kutatási adatok és eredmények

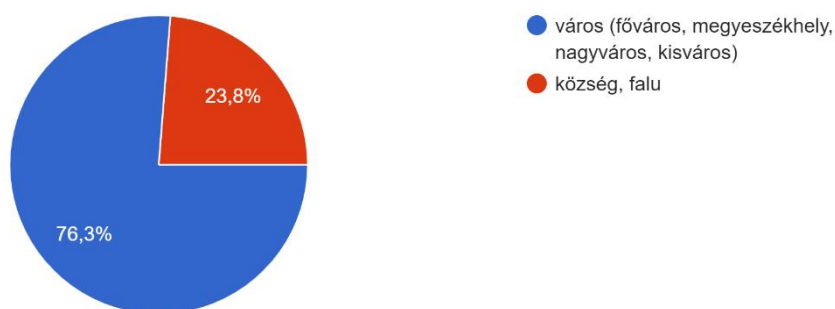
Szülői kérdőív

A szülői kérdőívet összesen 80 fő töltötte ki, az ország számos pontjáról. A kitöltők 23,8%-a (19 fő) kistelepülésen (községben vagy faluban) él, 76,3%-a (61 fő) pedig városban (főváros, megyeszékhely, nagyváros, kisváros).

1.ábra: Lakóhely szerinti megoszlás. Forrás: saját szerkesztés.

Lakóhely típusa

80 válasz

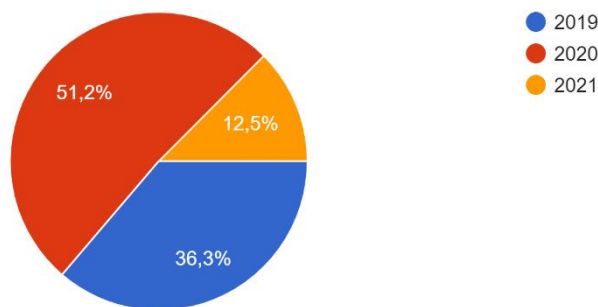
Úgy gondolom, hogy a városban élő kitöltők nagyobb kitöltési hajlandósággal rendelkeztek, ezért ennyire kirívó a különbség a két lakóhely típus közötti kitöltési arányban. Ez mellett nem elhanyagolható tényező, hogy én és a családi és baráti kapcsolataim szintén városban élnek, ezáltal az ő megoszlásuk is valószínűsíthetően a nagyobb arányszámhoz kapcsolható.

A kutatásban résztvevő gyermekek 51,2%-a (41 fő) 2020-ban, 36,3%-a (29 fő) 2019-ben, 12,5%-a (10 fő) 2021-ben született.

2.ábra: Gyermekek születési éve. Forrás: saját szerkesztés.

Gyermek születési éve

80 válasz

A kutatásban résztvevő szülők gyermekeinek életkori megoszlása úgy gondolom, hogy nagy százalékban azért 2020-ban született gyermekek szülei, mert ők azok a gyermekek, akik a covid-19 aktív hullámai alatt születtek és a köznevelési intézményekbe már aktívan részt vesznek, azaz van releváns tapasztalatuk. A 12,5%-os 2021-ben született gyermekek részvétele úgy gondolom, hogy azért ilyen kis százalékú, mert ez a korosztály még nem, vagy csak kevés százalék (ahogy a kitöltés szám is mutatja) kezdte meg az aktív óvodai részvételt.

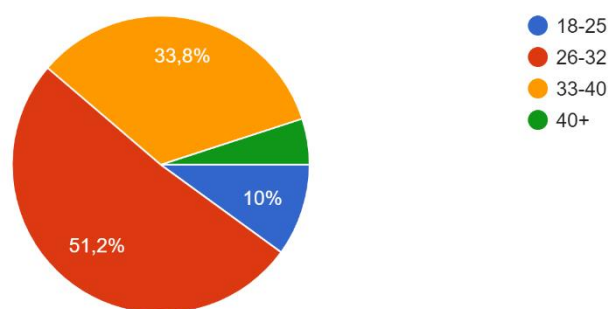
A KSH weboldal adatai szerint 2019-ben 89 193 gyermek született, amelyből 46 024 fiú, 43 169 leány, 2020-ban 92 338 gyermek született, amelyből 47 503 fiú, 44 835 leány, 2021-ben 93 039 gyermek született, amelyből 47 981 fiú, 45 058 leánygyermek. Azaz összesen 274 570 gyermek született 2019-2021 között, akiket úgynevezett „covid-babáknak” említhetünk. Azaz a gyermekek 51,53% fiú, 48,46%-a lány. (KSH, 2024) A kutatásban résztvevő gyermekek nemi megoszlása a következőképpen alakult: 63,7% (51fő) lány, 36,3% (29 fő) fiú. Tehát fordított arányszámban töltötték ki a szülők a születési arányokhoz képest. Ennek oka számomra tisztázatlan.

A kutatásban résztvevő édesanyák életkora a gyermek születésekor az alábbiak szerint alakult: 5% (4fő) 40 év feletti, 10% (8fő) 18-25 év, 33,8% (27 fő) 33-40 év, 51,2 % (41fő) 26-32 év közötti.

3.ábra: Édesanya életkora a gyermek születésekor. Forrás: saját szerkesztés.

Édesanya életkora a gyermek születésekor

80 válasz

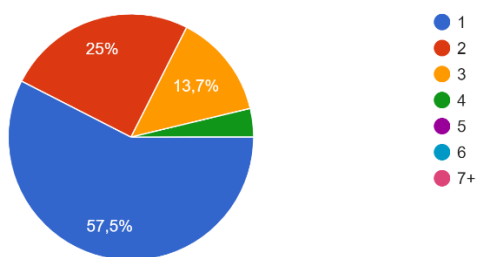
Az adatokból tehát kitűnik, hogy a legtöbben a 26-32 éves korosztályban válaszoltak a kérdésekre. Véleményem szerint, ahogy ez a társadalom számára nagyban tapasztalható, az édesanyák szülési hajlandósága és életkora az évek során egyre kitolódik. Ahogy a korábbi évszázadokban a megszokott és elvárt szülési életkor akár 16-18 éves kortól kezdődött, úgy a 2000-es években ez az életkor egyre emelkedik, azaz az sem ritka, hogy manapság a nők

többsége 25-30 éves kor felett válik édesanyává. Ezt alátámasztják a Központi Statisztikai Hivatalon elérhető elektronikus adatok is, amely szerint a nők átlagos életkora első gyermekük születésekor 2019-ben 28,86 év, 2020-ban 28,92 év, 2021-ben 29,08 év volt. Ebből következtethető, hogy a nők átlagos életkora a szülés körül egyenesen arányos az évek előre haladtával. Ez a kutatásom kitöltéseiben is tapasztalható, amelyben a résztvevők 51,2%-a 26-32 év közötti édesanya volt. (KSH, 2024)

A kutatásban résztvevő gyermekek 57,5%-a (46fő) első gyermekként, 25%-a (20fő) második gyermekként, 13,7%-a (11 fő) harmadik gyermekként, 3,7%-a (3 fő) negyedik gyermekként született a családba.

4.ábra: Gyermekek a családi születési sorban Forrás: saját szerkesztés

Hányadik gyermekeként született a kérdőívben résztvevő gyermek?
80 válasz

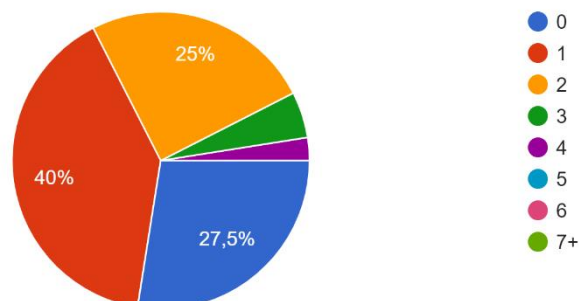
Véleményem szerint, míg az ezredforduló előtt majdnem minden család „többgyermekes” család volt, addig az elmúlt évtizedek gazdasági, éghajlati és klíma változásai nagyban befolyásolják a gyermekvállalási hajlandóságot. Úgy gondolom, hogy a korábbiakban a gyermekek későbbi jóléte, jövője és életútja nem volt ennyire meghatározó vagy vétó tényező. Napjainkban házaspárok, leendő szülők egyre jobban számításba veszik a gyermekek jövőjét, akár az élhető bolygó, akár a jövőbeli gazdasági helyzet, vagy a geopolitikai változások (pl. háború) kapcsán.

Az előbbi feltevésem, mi szerint a szülők jobban mérlegelik a gyermekvállalást, akár egy, akár több gyermekről is beszélünk a kutatásomban is bizonyosságot nyer. A kérdőívben résztvevő gyermekek testvérlétszáma a következőképpen alakult: 27,5%-nak (22 fő) nincs testvére, 40%-nak (32 fő) egy testvére, 25%-nak (20fő) két testvére, 5%-nak (4fő) 3 testvére, 2,5%-nak (2fő) négy testvére van.

5.ábra: A kérdőívben résztvevő gyermekek testvérszáma. Forrás: saját szerkesztés

Hány testvére van a kérdőívben résztvevő gyermeknek?

80 válasz

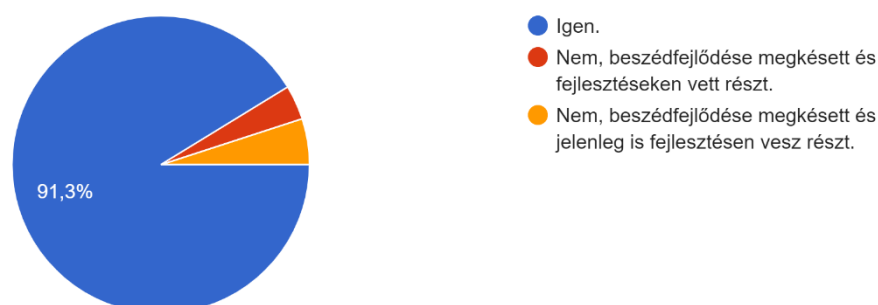
A kérdőív első részében a szülők demográfiai adatokra válaszoltak, ezt követően a kérdések a gyermekek fejlődésére, annak ütemére vonatkoztak.

A szülők válaszadása alapján a gyermekek 91,3%-ánál (73 fő) megfelelő ütemben zajlott a beszédfejlődés, míg 5%-uknál (4fő) megkésett a beszédfejlődés, így jelenleg is fejlesztésen vesznek részt, 3,7%-uknál (3fő) megkésett a beszédfejlődés és a korábbiakban ebből kifolyólag fejlesztéseken vettek részt.

6.ábra: A gyermek beszédfejlődése Forrás: saját szerkesztés

A gyermek beszédfejlődése megfelelő ütemben zajlott?

80 válasz

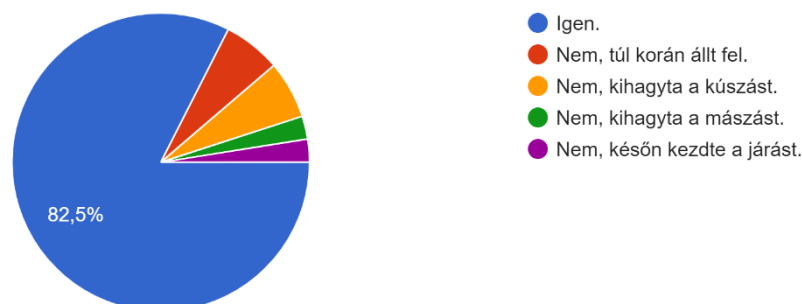

A kutatásban résztvevő gyermekek mozgásfejlődése a válaszadások alapján 82,5%-ban (66fő) megfelelően zajlott, 6,3%-ban (5 fő) a gyermek túl korán állt fel, 6,3%-ban (5fő) kimaradt a kúszás, 2,5%-ban (2 fő) kimaradt a mászás, 2,5%-ban (2 fő) megkésett a mozgásfejlődés, késői járás formájában.

7. ábra: A gyermek mozgásfejlődése. Forrás: saját szerkesztés

A gyermek mozgásfejlődése megfelelő ütemben zajlott?

80 válasz

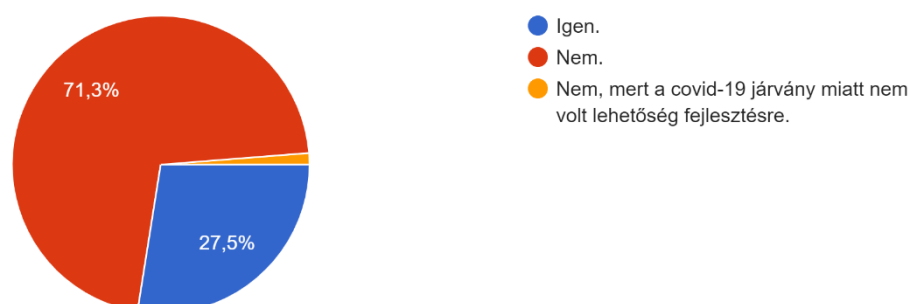
Ahogy a szakirodalmi elemzésben is kifejtettem, a pandémia alatt a kontaktellátás részleges, majd teljes egészben megszűnése a szülőket bizonytalanná tette. A gyermekek nem léptek kapcsolatba a megfelelő szakemberekkel, akik az esetleges fejlődési anomáliákat észrevették és jelezték volna a szülők felé. A közösségi terek megszűnésével a szülők számára megszűntek az összehasonlítási alapok. Úgy gondolom, hogy ezek a számadatok nem teljes mértékben relevánsak, hiszen itt a szülők véleményére hagytam, akik nagy valószínűséggel nem szakképzettek, esetlegesen a szorgalmuknak és érdeklődésüknek köszönhetően tájékozottak a fejlődési mérföldkövekkel kapcsolatban.

A kutatásban szereplő gyermekek közül 71,3% (57 fő) nem járt, 27,5% (22 fő) járt, 1,2% (1 fő) nem járt, mert a covid-19 járvány miatt nem volt lehetőség 0-12 hónapos kor között mozgásfejlesztésre.

8. ábra: Mozgásfejlesztésre járó gyermekek a 0-12 hónap. Forrás: saját szerkesztés

Gyermezem a 0-12 hónap között járt mozgásfejlesztésre.

80 válasz

A kutatásban szereplő gyermekek közül 90% (72 fő) nem járt, 8,8% (7 fő) járt, 1,2% (1 fő) nem járt, mert a covid-19 járvány miatt nem volt lehetőség 12-24 hónapos kor között mozgásfejlesztésre.

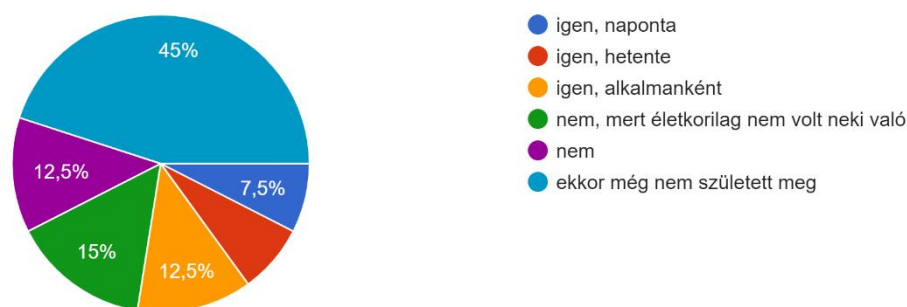
A korábbi válaszokból következtetve ez a szülők szerinti megfelelő ütemben zajló mozgásfejlődésre vezethető vissza. Azonban az, hogy a gyermek nem vett részt mozgásfejlesztésen nem jelenti azt, hogy nem lett volna rá szüksége, hiszen a gyermekorvosi és védőnői ellátás telemedicina eszközzel valósult meg, a szülő pedig a kisebb fajta lemaradásokat, mozgásmintázatban való kisebb eltéréseket nem észlelte.

A kutatásban résztvevő gyermekek 5%-a (4 fő) rendszeresen (hetente), 10%-a (8 fő) alkalmanként (havonta), 37,5%-a (30 fő) nem járt 2020. első negyedévében közösségre, csoportos foglalkozásokra. A gyermekek 47,5%-a ekkor még nem született meg. Ez egyrészt köszönhető az általános korlátozásoknak, illetve annak, hogy a családok a pandémia alatt egy zárkózott életformát éltek, az esetek többségében a lehetőségek adta találkozásokat is elkerülték 2020. első negyedévében a kutatásban résztvevő gyermekek 45%-a ekkor még nem született meg. A válaszadások alapján a gyermekek 12,5%-a (10 fő) nem járt, 15%-a (12 fő) nem járt, mert életkorilag nem volt számára alkalmas, 12,5% (10 fő) alkalmanként, 7,5% (6 fő) hetente, 7,5% (6 fő) naponta járt játszótérre.

9. ábra: Játszótérre járó gyermekek aránya 2020. első negyedévében. Forrás: saját szerkesztés

Járt-e gyermekével játszótérre 2020. első negyedévében?

80 válasz

A pandémia alatti szigorításokhoz a későbbiekben hozzátartozott a kültéri közösségi egységek lezárása, betiltása, így a játszóterek használata is tilossá vált. Ezek a területek melegágyai voltak

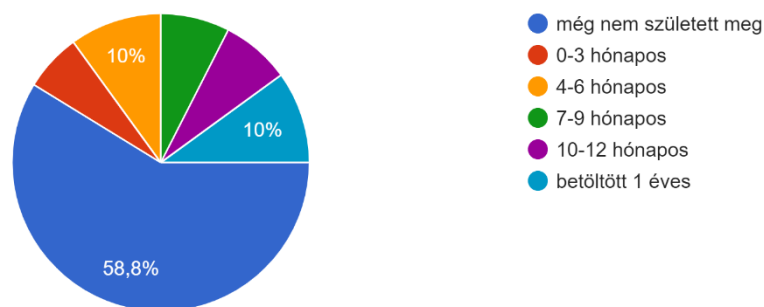
a vírus terjedésének. Azonban nem csak a központi szabályok, hanem az emberi félelem is távol tartotta a szülőket a játszóterektől.

A kutatásomban résztvevő gyermekek a covid-19 járvány Magyarországi megjelenésekor (2020. március 4.) 58,8%-a (47fő) még nem született meg, 6,3%-a (5fő) 0-3 hónapos, 10%-a (8fő) 4-6 hónapos, 7,5%-a (6fő) 7-9 hónapos, 7,5%-a (6fő) 10-12 hónapos, 10%-a (8 fő) betöltötte az 1 éves kort.

10. ábra: Gyermekek életkora a covid-19 járvány magyarországi megjelenésekor. Forrás: saját szerkesztés

Gyermekek mennyi idős voltak a covid-19 járvány magyarországi megjelenésekor? 2020. március 4.-én jelentették be az első esetet.

80 válasz

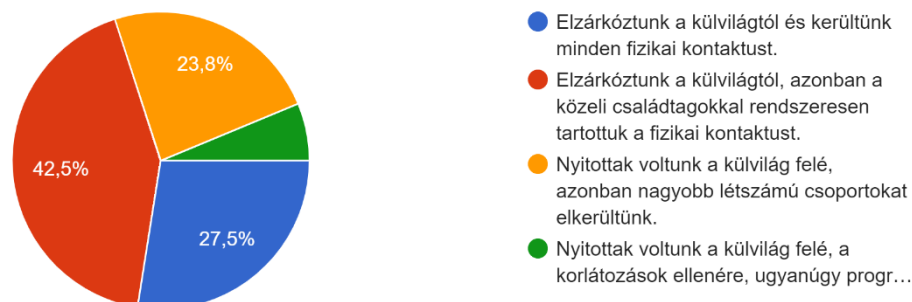

A válaszadó családok társadalmi életére az országos veszélyhelyzet az alábbi hatásokkal bírt. A családok 42,5% (34 család) elzárkózott a külvilágtól, azonban a közeli családtagokkal rendszeresen tartotta fizikai kontaktust, 27,5%-a (22 család) elzárkózott a külvilágtól és került minden fizikai kontaktust, 23,8%-a (19 család) nyitott volt a külvilágra, azonban a nagyobb létszámú csoportokat elkerülték, 6,3%-a (5 család) nyitott volt a külvilágra, a korlátozások ellenére a lehetőségekhez mérten programokat keresett és vett részt rajta.

11. ábra: Az országos veszélyhelyzet hatása a kutatásban résztvevő családok társadalmi életére. Forrás: saját szerkesztés

Milyen hatással volt az országos veszélyhelyzet az Önök társadalmi életére?

80 válasz

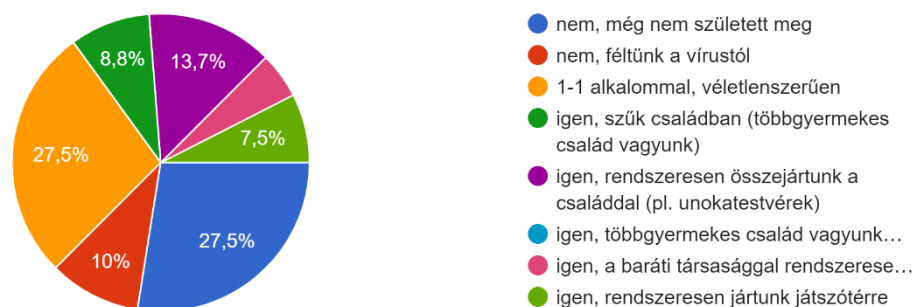
A válaszadásokban visszaigazolást nyer, amelyet Orvos-Tóth Noémi (2023), Czeizel Barbara (2023), Zelena András (2023) is számos cikkben és interjúban kifejtett, mi szerint a szülők a pandémia alatt egy bezárkózott társadalmi életet éltek, ahol a gyermekek nagyon kevés, szülőkön kívüli egyénnel találkoztak. Ebből kifolyólag egy, vagy akár több szocializációs lépcsőfok kimaradt.

A válaszadások alapján a kutatásban résztvevő gyermekek 27,5%-a (22 fő) a veszélyhelyzet alatt, nem született meg, 10%-a (8fő) nem találkozott hasonló korosztályú gyermekkel, mert félték a vírustól, 27,5%-a (22fő) egy-egy alkalommal véletlenszerűen találkozott korosztálybeli gyermekekkel, 8,8%-a (7 fő) többgyermekes család révén a szűk családban találkozott hasonló korú gyermekkel, 13,7%-a (11fő) rendszeresen találkozott hasonló korosztályú gyermekkel a családból (pl. unokatestvér), 5%-a (4fő) rendszeresen találkozott a baráti társaságban lévő vele egykorú gyermekekkel, 7,5%-a (6fő) rendszeresen járt játszótérre.

12.ábra: Gyermekek veszélyhelyzet alatti interakciói azonos korosztályú gyermekekkel. Forrás: saját szerkesztés.

Gyermeke veszélyhelyzet alatt találkozott hasonló korosztályú gyermekekkel?

80 válasz

A válaszadásokból látható, hogy a gyermekek szocializációjában regresszió tapasztalható. Ezek a kimaradt szociális találkozások, a tapasztalások, a szocializációs szintek hiánya a gyermekek későbbi életét nagyban befolyásolhatja. Ugyan Zelena András szerint (2023) ezek a „kimaradt” szocializációs lépcsőfokok pótolhatóak, a nagy odafigyelést igényelnek. Bojti Andrea (2022) úgy véli, hogy ezek a szocializációs hiányok a későbbiekben lesznek pótolva, egyfajta halasztásként tekint rájuk, amelyek során a szocializációs folyamatok a köznevelési intézményekben kezdődnek.

A veszélyhelyzeti intézkedések feloldását követően ugyanezen családok szociális kapcsolatai az alábbiak szerint alakultak. 55% (44 család) nyitott volt a külvilágra és kereste a lehetőséget a személyes kapcsolattartásra, azonban a nagyobb rendezvényeket elkerülték, 28,7% (23 család) nyitott volt a külvilágra, élvezte a szabadságot és minden lehetőséget megragadott a személyes találkozásra, 12,5% (10 család) továbbra is elzárkózott a külvilágtól és csak a közeli családtagokkal tartotta a fizikai kontaktust, 3,8% (3 család) továbbra is elzárkózott a családtól és került mindenfajta fizikai kontaktust. 13. ábra: A veszélyhelyzeti intézkedések feloldását követően a család szociális kapcsolatai. Forrás: saját szerkesztés.

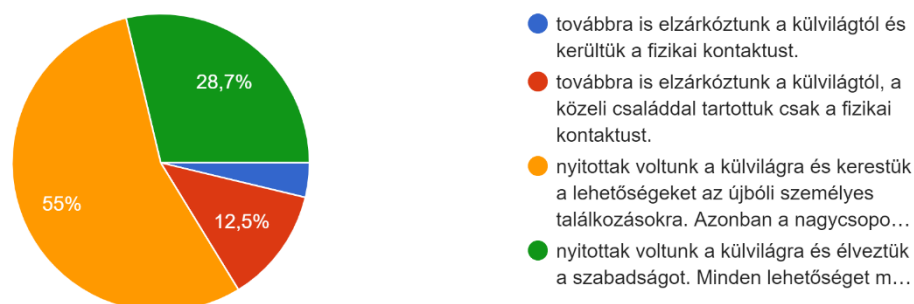
Látható, hogy a veszélyhelyzeti korlátozások feloldása nagyobb biztonságérzetet biztosított a családok felé, így egyre többen létesítettek kapcsolatot személyesen, ezáltal a gyermekek is találkozhattak kortársaikkal.

13. ábra: A veszélyhelyzeti intézkedések feloldását követően a család szociális kapcsolatai.

Forrás: saját szerkesztés.

Amint feloldották a veszélyhelyzeti intézkedéseket,

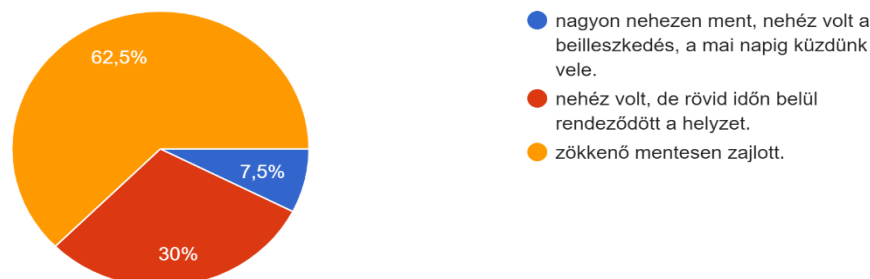
80 válasz

A veszélyhelyzet feloldása után a kutatásban szereplő gyermekek 70%-a (56 fő) könnyen és gördülékenyen, míg 30%-a (24 fő) nehezen kommunikált kortársaival. Azonban a veszélyhelyzet feloldását követően félévvel később ez az arányszám javult, a gyermekek 78,8%-a (63 fő) könnyen és gördülékenyen, míg 21,3%-a nehezen kommunikált társaival. Ez egyrészt köszönhető a válaszadásokban is megfigyelhető változásnak, miszerint a családok a korlátozások feloldását követően nagyobb biztonsággal tértek vissza a szociális terekbe, magabiztosabbak lettek a személyes találkozások terén. A megkérdezett szülők válaszai alapján a kutatásban szereplő gyermekek óvodai beszoktatása 62,5%-ban (50 fő) zökkenőmentesen zajlott, 30%-ban (24 fő) nehezen ment, de rövid időn belül rendeződött a helyzet, 7,5%-ban (6fő) nagyon nehezen ment, nehéz volt a gyermek számára a beilleszkedés és a mai napig küzdenek ezzel a problémával.

Az óvodai beszoktatás gyermekem számára

80 válasz

14. ábra: A gyermekek óvodai beszoktatásának menete. Forrás: saját szerkesztés.

A pandémia alatt a gyermekek az életük majdnem teljes egészét közvetlen szülői környezetben töltötték, amely megadta számukra az állandó biztonságérzetet, szinte egy percre sem váltak el

egymástól, hiszen a szabadidős tevékenységek korlátozódtak, a bevásárlás is családi program helyett egyszemélyes elfoglaltsággá vált, mert az üzletekben tartózkodó személyek számát is korlátozták. Azaz az elválás a szülőtől nem egy megszokott folyamat volt, így természetes, hogy az óvodai beszoktatásnál kisebb-nagyobb zökkenők történtek. A kitöltések alapján a beszoktatás alatt 60%-ban (48 fő) könnyen ment a beszoktatás alatti elválás, 40%-ban (32 fő) nehéz volt az elválás. A gyermekek 67,5%-a (54 fő) nem sírt sokat, 32,5%-a (26 fő) sokat sírt.

15. ábra: A gyermekek elválása az óvodai beszoktatás alatt. Forrás: saját szerkesztés.

A gyermekek elválása az óvodai beszoktatás alatt		
	igen	Nem
Az óvodai beszoktatás alatt nehezen ment az elválás.	40%	60%
Az óvodai beszoktatás alatt gyermekem sokat sírt.	32,5%	67,5%

A kutatásban résztvevő gyermekek 93,8%-a (75 fő) talált barátokat az óvodában, 6,3%-a (5 fő) nem talált barátokat az óvodában. Ez egy nagyon pozitív mutató, hiszen a covid-19 járvány alatt a kutatásban résztvevő gyermekek csak 63,5%-a találkozott hasonló korosztályú gyermekekkel. Azonban a korlátozások feloldását követően úgy tűnik, hogy a gyermekek sikeresen alkalmazkodtak és illeszkedtek be a szociális közegekbe, ahol megtanulták a társas interakciók nagy részét, amelyet az óvodában sikeresen tudnak hasznosítani, ezáltal barátokat szerezni.

A megkérdezett szülők gyermekeinek viselkedése 57,5%-ban nem változott (46 fő) az óvoda (vagy bölcsőde) kezdése óta, 42,5%-ban (34 fő) változott a gyermek viselkedése, a válaszok többsége alapján nyitottabbak, önállóbbak, bátrabbak lettek a gyermekek, nagyobb fejlődést mutatnak. Azonban van, akire negatív hatással volt, türelmetlenebb, ragaszkodóbb. A gyermekek viselkedése a környezetüktől tanult válaszreakciókból és saját habitusukból áll össze. A járvány alatt a válaszreakciókat szinte kizárólag saját családi környezetüktől kapták, amelyek nagy valószínűséggel mindig ugyanazok voltak, azaz ellentmondásos reakciókat nem tapasztaltak. Azonban az óvodában a gyermekek különböző, eltérő szülői háttérrel, nevelési és fegyelmezési elvekkel rendelkeznek, amelyeket az egyes gyermekek eddig nem tapasztaltak, így véleményem szerint természetes a gyermek új közegbe kerülésekor viselkedésének megváltozása, akár negatív, akár pozitív irányba.

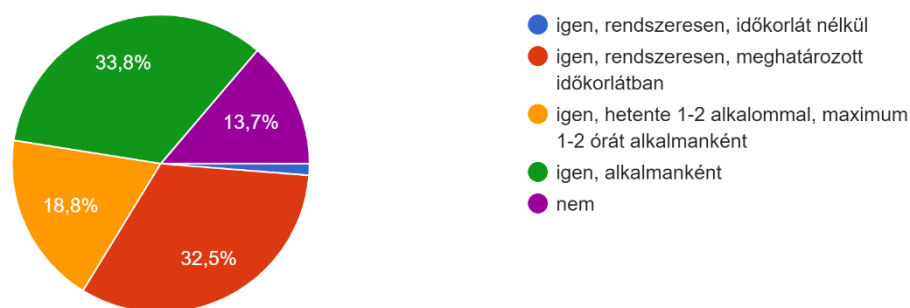
A gyermekek digitális eszközök használata a covid-19 járvány alatt és azt követően egyre jobban elterjed, hiszen a pandémia alatt ez volt az egyetlen kapcsolattartási forma akár a

nagyszülőkkel, családdal, akár a közintézményekkel („kötelező online foglalkozásokat is tartottak az óvodapedagógusok). A válaszadások alapján a gyermekek 1,3%-a (1fő) rendszeresen, időkorlát nélkül használ, 13,7%-a (11fő) nem használ, 18,8%-a (15fő) használ, 32,5%-a (26fő) rendszeresen, meghatározott időkorlátban használ, 33,8%-a (27fő) alkalmanként használ okos (digitális) eszközöket mesenézésre.

16. ábra: A kutatásban résztvevő gyermekek okoseszköz használata mesenézésre. Forrás: saját szerkesztés

Használ gyermeke okos eszközöket mesenézésre (pl. TV, telefon, tablet)?

80 válasz

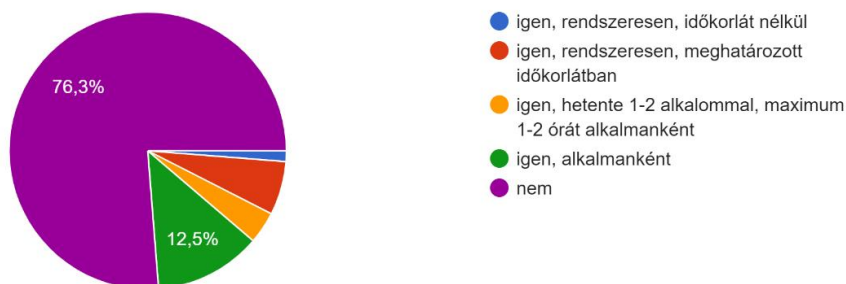

Azonban a mesenézés mellett a gyermekek játékra is használják ezeket az eszközöket, viszont számottevően nagy különbségi arányszám van a mesenézéshez viszonyítva. A gyermekek 76,3%-a (61 fő) nem használ, 12,5%-a (10fő) alkalmanként használ, 6,3%-a meghatározott időkorlátban rendszeresen használ, 3,7%-a (3fő) hetente 1-2 alkalommal, alkalmanként maximum 1-2 órát használ, 1,3%-a rendszeresen, időkorlát nélkül használ digitális (okos) eszközöket játékra.

17. ábra: A kutatásban résztvevő gyermekek okoseszköz használata játékra. Forrás: saját szerkesztés

Használ gyermeke okos eszközöket játékra (pl. TV, telefon, tablet)?

80 válasz

Ennek oka az lehet, hogy a szülők a pszichológiai szakemberek véleményével számos formában találkoznak, akár a közösségi felületeken terjedő rövid oktatási videókkal, akár szülői magazinokban, mi szerint a képernyőhasználat, az online játék negatív hatással van a gyermekek fejlődésére. Valószínűsíthetőnek tartom, hogy a mesenézést azért engedélyezik nagyobb számban, mert úgy gondolják, hogy ez „csak” mese, nincs benne semmi ártalmas a gyermekre nézve, míg az online játékok kevésbé követhetőek, ellenőrizhetőek.

Szülői kérdőív eredményei, összegzés

Kutatásomban összesen 80 fő vett részt, akik gyermekei 2019-2021 között születtek és megkezdtek valamely köznevelési intézménybe a beilleszkedést. A kutatásban résztvevő gyermekek 63,7% (51fő) lány, 36,3% (29 fő) fiú volt. A fentiekben részletezett kutatási százalékos arányszámok teljes mértékben tükrözik a covid alatti szociális nehézségeket, mi szerint a közösségi élet háttérbe szorul és a családok élettere a szűk családra korlátozódott (anya, apa és a gyermek(ek), optimálisabb esetben a család a nagyszülőkkel is kapcsolatban volt, fizikai kontaktust ápolt).

A kutatási eredmények értékelésekor, a megkérdezettek válaszai alapján azon gyermekek, akiknek a családja az országos veszélyhelyzet alatt elzárkózott a külvilágtól és került minden fizikai kontaktust (27,5%), 63,63%-ban nem találkozott a veszélyhelyzet alatt a kortársaival, vagy csak véletlenszerűen, 1-1 alkalommal, 57,89%-ban gördülékenyen, a veszélyhelyzet feloldását követően 68,42%-ban gördülékenyen kommunikáltak kortársaikkal, óvodai beszoktatásuk 50%-ban zökkenőmentesen zajlott, az óvodában 100%-ban találtak barátokat.

77,27%-uk városban él, 36,36%-uk fiú, 63,63%-uk lány. Beszédfejlődésük 90,90%-ban, mozgásfejlődésük 72,72%-ban rendben zajlott.

Azon gyermekek, akinek a családja az országos veszélyhelyzet alatt elzárkózott a külvilágtól, azonban a közeli családtagokkal rendszeresen tartották a fizikai kontaktust (42,5%), 55,88%-ban nem találkozott a veszélyhelyzet alatt a kortársaival, vagy csak véletlenszerűen, 1-1 alkalommal, 57,89%-ban gördülékenyen, a veszélyhelyzet feloldását követően 78,94%-ban gördülékenyen kommunikált a kortársaival, óvodai beszoktatásuk 73,33%-ban zökkenőmentesen zajlott. 70,58%-uk városban él, 32,35%-uk fiú, 67,64%-uk lány. Beszédfejlődésük 94,12%-ban, mozgásfejlődésük 82,35%-ban rendben zajlott.

Azonban azon gyermekek, akiknek családja nyitott volt a külvilág felé (22,5%), 94,4%-ban találkozott a gyermek a kortársaival. Ezen gyermekek mindegyike a veszélyhelyzet feloldása után és azt követően fél évvel később gördülékenyen kommunikált kortársaival, 82,35%-uknál az óvodai beszoktatás zökkenőmentesen zajlott, 17,65%-uknál nehéz volt, azonban rövid időn belül rendeződött. Az alábbi százalékos összehasonlítás alapján teljes mértékben megfigyelhető a gyermekek kortársakkal való interakciók fontossága, amelynek hiánya esetén akár fél évvel később is tapasztalható „lemaradás”. 83,33%-uk városban él, 41,66%-uk fiú, 58,33%-uk lány. Beszédfejlődésük 87,5%-ban, mozgásfejlődésük 91,66%-ban rendben zajlott.

A kutatási eredmények %-os, táblázatos összegzése a mellékletekben, 3. mellékletként található.

Óvodapedagógusi kérdőív

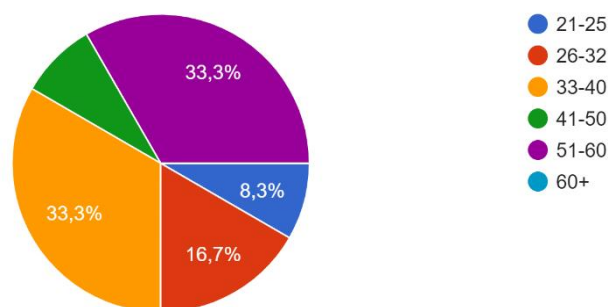
Az óvodapedagógusi kérdőívet összesen 12 fő töltötte ki, akiknek munkahelye 67%-ban városban (főváros, megyeszékhely, nagyváros, kisváros), 33%-ban községben, faluban van. Úgy gondolom, hogy a kevés kitöltés szám a kitöltési hajlandóságot tükrözi. Ahogy a szülői, úgy az óvodapedagógusi kérdőívek szintén a közösségi felületek releváns csoportjaiban megosztásra kerültek, számos intézménybe eljutottak, a kitöltésszámok mégis csekély számot mutatnak. A Központi Statisztikai Hivatal weboldalának adatbázisa alapján (későbbiekben KSH) a 2019/2020 tanévben 31054 fő, 2020/2021 tanévben 30957 fő, 2021/2022 tanévben 30750 fő pedagógus dolgozott óvodában. (KSH, 2024)

A kutatásban résztvevő pedagógusok életkori megoszlása az alábbiképpen alakult. 33,3%-ban (4fő) 51-60 év, 33,3%-ban (4fő) 33-40 év, 16,7%-ban (2fő) 26-32 év, 8,3%-ban (1fő) 21-25 év, 8,3% (1 fő) 41-50 év.

19.ábra: A kutatásban résztvevő óvodapedagógusok életkori megoszlása. Forrás: saját szerkesztés.

Az óvodapedagógus életkora

12 válasz

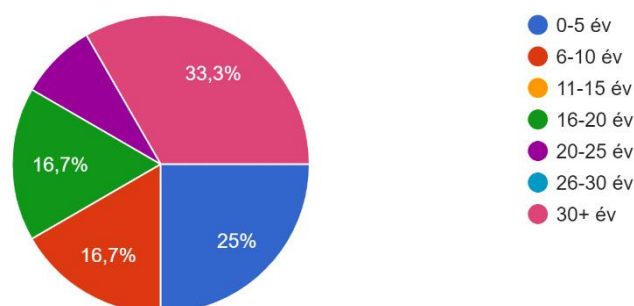
Ahogy a KSH adatai is mutatják az óvodapedagógusok száma tanévről tanévre csökken. Úgy gondolom, hogy ez egyrészt köszönhető annak, hogy a pedagógusi életpálya egyre kevésbé vonzó a diákok körében, másrészt, ahogy a kutatásomban is kirajzolódik, a pedagógusok életkora leginkább 33-60 év közé sorolható be, azaz egyre többen mennek nyugdíjba, az „utánpótlás”, viszont kevésbé van.

A kérdőívet kitöltő pedagógusok óvodapedagógusként eddigi eltöltött éveinek száma az alábbiak szerint oszlik meg. 33,3% (4 fő) 30+év, 25% (3 fő) 0-5 év, 16,7% (2fő) 6-10 év, 16,7% (2fő) 16-20 év, 8,3% (1 fő) 20-25 év.

20. ábra: Az óvodapedagógusok szakmában eltöltött éveinek száma. Forrás: saját szerkesztés.

Óvodapedagógusként eddigi eltöltött évek száma

12 válasz

A kutatási eredményekben megmutatkozik, az előbbi feltevés, mi szerint egyre kevesebb az óvodapedagógusként végzett friss diplomás, a kitöltők 25%-a dolgozott 0-5 év közötti

tapasztalattal óvodapedagógusként a pandémia idején. Az aktív dolgozó pedagógusok túlnyomó többsége már a nyugdíjkorhatár körül van, hiszen 33,3%-uk 30+ éves tapasztalattal rendelkezik.

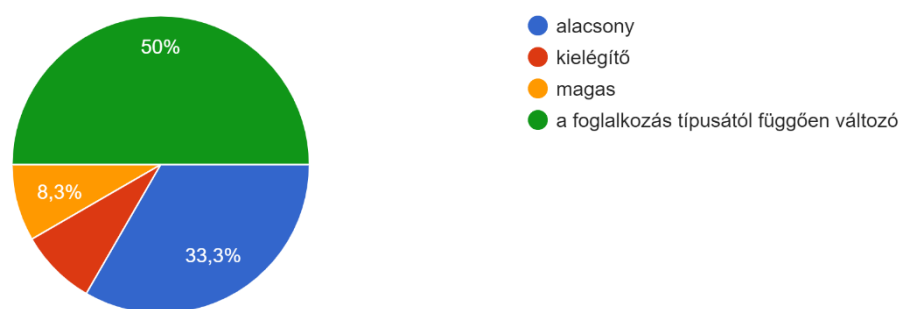
A pandémia alatti korlátozások szabályozták az oktatási intézmények nyitvatartási rendjét és működését. Az intézmények a covid-19 járvány alatt nagy százalékban zárva voltak, az esetleges fertőzésveszély és a vírus terjedése miatt, így a gyermekek nevelés-oktatás nélkül éltek napjaikat. A korlátozások előrehaladtával Magyarország Kormánya döntött a távoktatás tényéről és alkalmazásáról, így a pedagógusoknak kötelezővé vált az online oktatás, akár óvodai szinten is.

A megkérdezett pedagógusok 83,3%-a (10 fő) a covid-19 járvány alatt tartott online foglalkozásokat az óvodások részére, 16,7%-a a pandémia alatt nem dolgozott óvodában. A pedagógusok 75%-a (9 fő) szerint ezek az online foglalkozások részben voltak sikeresek, 25%-a (3 fő) szerint abszolút sikeresek voltak. Az online foglalkozásokon a megkérdezettek szerint a gyermekek aktivitása 50%-ban a foglalkozás típusától függően változó volt, 33,3%-ban alacsony, 8,3%-ban magas, 8,3%-ban kielégítő mértékű volt.

21. ábra: Az online foglalkozásokon való részvétel során a gyermekek aktivitása. Forrás: saját szerkesztés.

Az online foglalkozásokon a gyermekek aktivitása milyen mértékű volt?

12 válasz

A kérdőívben résztvevő pedagógusok válaszai alapján látható, hogy ezek az online foglalkozások csak részben voltak sikeresek, hiszen a gyermekek számára fontos a fizikai jelenlét, elengedhetetlen a koncentrációhoz, amely a kutatásban szereplő válaszok alapján a gyermekek alacsony, változó fokú aktivitásához vezetett.

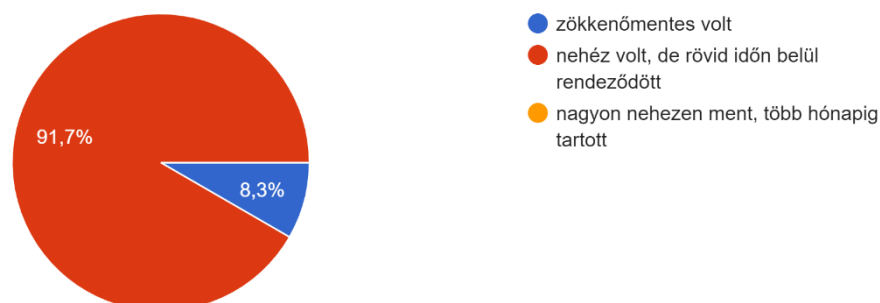
A megkérdezett óvodapedagógusok véleménye 75%-ban az volt, hogy a járványt követően a gyermekek mozgásfejlődése lelassult, 25%-ban nem vettek észre különbséget a járvány megjelenése előtti és utáni mozgásfejlődésben. A gyermekek beszédfejlődésében 58,3%-ban a járványt követően fejlődési lassulást észleltek, míg 41,7%-ban nem észleltek különbséget a pandémia előtt és után. Véleményem szerint ez a szülői kérdőív kutatási eredményeinek elemzésében a jól olvasható kevés személyes találkozási számnak, a gyermekek generációinak találkozásának hiányának és a szülőre, szűk családi környezetre korlátozódó családi életnek az eredménye. A gyermekek számára fontos, hogy találkozzanak a korosztálybeli társaikkal, annak ellenére, hogy nem a közös játék öröme a meghatározó.

A kutatásban résztvevő óvodapedagógusok 91,7%-a úgy véli, hogy azoknál a gyermekeknél, akik a veszélyhelyzeti intézménybezárások előtt jártak óvodába nehéz volt a vissza szokás, de rövid időn belül rendeződött, 8,3%-a úgy véli, hogy zökkenőmentes volt.

22. ábra: A gyermekek újbóli beilleszkedésének nehézségei. Forrás: saját szerkesztés.

Ön szerint azoknál a gyermekeknél, akik a veszélyhelyzeti intézménybezárások előtt jártak óvodába mennyire volt nehézkes az újbóli visszaszokás?

12 válasz

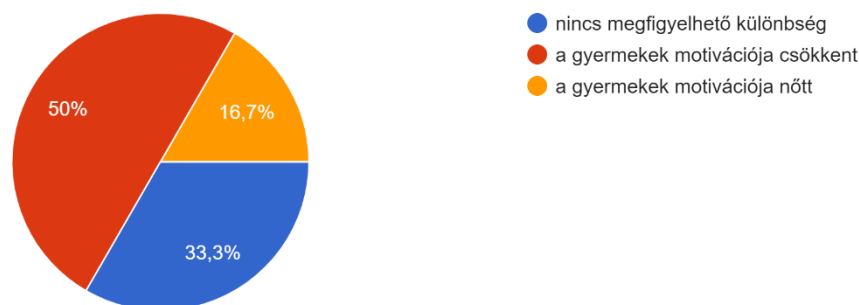

A pedagógusok korábbi, gyermekek online foglalkozásokon való aktivitására vonatkozó kérdésekben az válaszokból arra következtetnék, hogy az újbóli, személyes nevelés-oktatás megjelenésével motivációjuk nő, amelyben kiteljesedhetnek. Ennek ellenére az óvodapedagógusok másként tapasztalják. Az óvodapedagógusok 50%-a úgy gondolja, hogy azon gyermekek motivációja, akik a pandémia előtt jártak óvodába csökkent, 33,3%-a szerint nincs megfigyelhető motivációs különbség, 16,7%-a szerint nőtt a gyermek motivációja.

23. ábra: Gyermekek motivációjának mértéke I.. Forrás: saját szerkesztés.

Mit figyelt meg a járványt követően a gyermekek motivációjában azoknál a gyermekeknél, akik a járvány előtt már jártak óvodába?

12 válasz

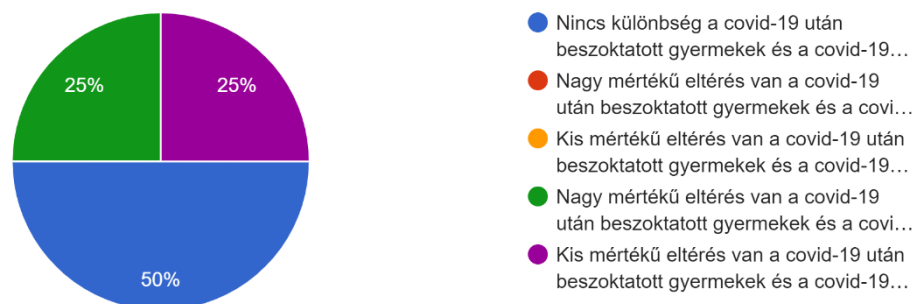

Azonban azoknál a gyermekeknél, akik a pandémiát követően kezdtek óvodába járni, 50%-uk szerint nincs megfigyelhető különbség, 25%-uk szerint kis mértékű, csökkenő eltérés, 25%-uk szerint nagy mértékű csökkenés figyelhető meg a gyermekek motivációjában.

24. ábra: Gyermekek motivációjának mértéke II.. Forrás: saját szerkesztés.

Mit figyelt meg a járványt követően a gyermekek motivációjában azoknál a gyermekeknél, akik csak a járvány után kezdtek óvodába járni?

12 válasz

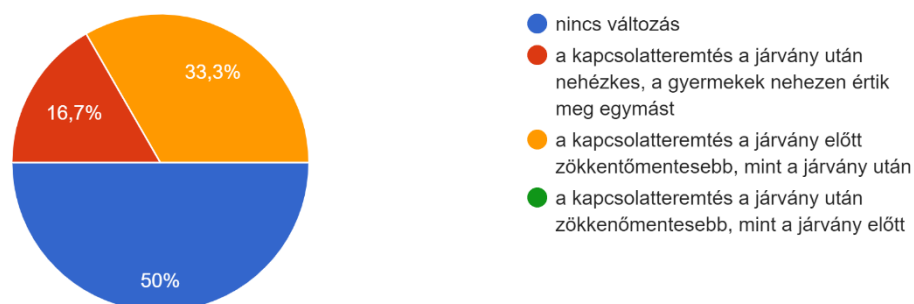

A szülői kérdőívekben a megkérdezett szülők válaszáda alapján a gyermekek kapcsolatteremtése, kommunikációja nagyban függött attól, hogy a család milyen mértékű szociális életet élt a pandémia alatt. A megkérdezett pedagógusok 50%-a szerint nincs észrevehető különbség, 33,3%-uk szerint a járvány előtt zökkenőmentesebb volt, 16,7%-a szerint a járványt követően nehézkes a gyermekek kapcsolattartóteremtése.

25. ábra: A gyermekek kapcsolatteremtése a járvány előtt és azt követően. Forrás: saját szerkesztés.

Mit vett észre a gyermekek kapcsolatteremtésével kapcsolatban a járvány előtt és után?

12 válasz

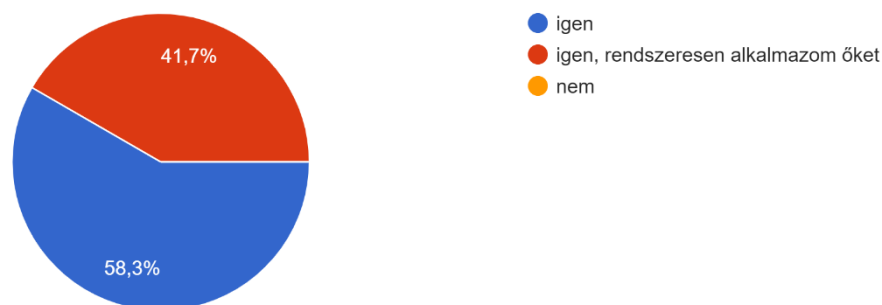
A pandémia okozta életmódbeli változások, a családi életmódok átformálása nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a gyermekek önállósága csökkenjen, hiszen a problémáikkal és nehézségeikkel kevésbé kellett egyedül megküzdeniük, hiszen a család a nap nagyrésztében együtt tartózkodott, ezáltal az esetlegesen megoldandó problémák már nem csak az egyént terhelték, hanem a család egészét. A gyermekeknek nem volt szükség az önállósodásra, hiszen a segítség mindig jelen volt. A válaszadók 83,3%-a úgy véli, hogy a covid-19 járványt követően a gyermekek önállósága csökkent, 16,7%-a úgy véli, hogy nincs különbség a járvány előtti és utáni állapothoz képest. A válaszadások alapján 83,3%-uk úgy véli, hogy a pandémiát követően nőtt, 16,7%-uk szerint nem változott az egyéni bánásmódot igénylő gyermekek száma.

Ahogy a gyermekek motivációja csökkent, úgy a megszokott oktatási módszerek, mint például az előadás, a szemléltetés, a kiselőadás a gyermekek figyelmét és motivációját nem tartják fent. Ezáltal a pedagógusok másfajta, a gyermekek számára könnyebben befogadható pedagógiai módszerekhez folyamodnak, amelyek a gyermekek érdeklődését és motivációját ismételt felkeltik, ilyenek például a mesepedagógia, az élménypedagógia, a projekt pedagógia, a kooperatív tanulás technikák. A kutatásban résztvevő óvodapedagógusok 58,3%-a úgy véli, hogy szükség van új pedagógiai módszerek (élménypedagógia, konstruktív pedagógia, projekt pedagógia, kooperatív tanulás) alkalmazására, 41,7%-a úgy véli, hogy szükség van ezek alkalmazására és rendszeresen alkalmazza ezeket.

26. ábra: Szükséges-e az új pedagógiai módszerek alkalmazása? Forrás: saját szerkesztés.

Ön szerint új pedagógiai módszerek alkalmazására szükség van? (élménypedagógia, konstruktív pedagógia, projekt pedagógia, kooperatív tanulás)

12 válasz

Óvodapedagógusi kérdőív eredményei, összegzés

Kutatásomban összesen 12 fő vett részt, akik a pandémia ideje alatt óvodapedagógusként dolgoztak. A kutatásban résztvevő pedagógusok életkorának 66%-a 31-50 év, az óvodapedagógusként eltöltött évek száma 33,3%-ban 30+ év. Ezekből az adatokból látható, hogy az óvodapedagógusok többsége az idősebb generációt képviseli, akik a nyugdíj korhatárhoz közelállóak. A 0-5 év tapasztalattal rendelkezők 67%-a városban dolgozik, életkoruk azonban nagyon változó, 33,3%-a 21-25 év, 33,3%-a 26-32 év, 33,3% 33-40 év közötti. Tehát nem csak pályakezdő fiatalok kezdték meg óvodapedagógusi pályájukat, hanem esetlegesen a korábbi pályaelhagyók, vagy másoddiplomások.

Azon pedagógusok, akik több, mint 30 éves tapasztalattal rendelkeznek 75%-ban sikeresnek, 25%-ban részben sikeresnek tartották az online oktatási formát. A megkérdezettek közül, akik csak részben tartották sikeresnek az online oktatási formákat 14%-ban 0-5 éves, 28%-ban 6-10 éves, 28%-ban 16-20 éves, 14%-ban 20-25 éves, 14 %-ban 30+ éves óvodapedagógusi tapasztalattal rendelkeznek.

A fejlődési változásokat az óvodapedagógusok nagy százalékban jelezték, lassulási folyamatok jelölésével. A pedagógusok 75%-a szerint a járványt követően a gyermekek mozgásfejlődése lelassult, ezen véleményen lévő pedagógusok 66%-a úgy véli, hogy a gyermekek beszédfejlődése megkésett, lelassult, 89%-a úgy véli, hogy a gyermekek önállósága csökkent, 89%-a szerint a covid-19 járványt követően nőtt az egyéni bánásmódot igénylő gyermekek száma.

Következtetések és javaslatok

A szakirodalmi elemzést alátámasztja a kérdőívek kiértékelése, amely szerint a családok nagy része elzárkózott életvitelt folytatott a pandémia idején, amely a gyermekek későbbi fejlődésére, szocializációjára és egész életére hatással lesz. A szakirodalom hangsúlyozza a gyermekek első életévében a környezet, a szülő (vagy gondozó) válaszreakcióinak fontosságát, amely megalapozza az elsődleges szociális színteret. Ebben az elsődleges közegben, a biztonság és a kiszámíthatóság a fontos, azonban ez a covid-19 járvány kevésbé volt megadható a szülőkre nehezedő nyomás és stressz miatt, amelyet a járvány okozott. Azonban a családi színtér mellett a gyermekeknek szüksége van más emberek társaságára is, hiszen a mintázatokat és szociális interakciókat közösségben tudják elsajátítani. A szakirodalmat és a szülői kérdőív válaszait összevetve, mi szerint azok a gyermekek, akik a járvány alatt kevés alkalommal találkoztak kortársaikkal nehezebben kommunikáltak a korlátozások feloldását követően a korosztályukkal, mint akiknek családja nyitott volt a külvilágra. Ebből is látszik, hogy a szakirodalmi állításokat a gyakorlati példa is igazolja. Ehhez kapcsolódhat az, hogy a pedagógusok a pandémiát követően a gyermekeknél fejlődésbeli különbségeket tapasztaltak, a pandémia előtti gyermekekkel kapcsolatban. A pandémiát követően a gyermekek beszéd- és mozgásfejlődése lelassult, ez egyrészt köszönhető a kontaktellátás megszűnésének, a közösségi terek bezárásának, illetve a szolgáltatói (akár fejlesztői) tevékenységek beszüntetésének. Ezek által a szülők és a gyermekek szakmai segítség nélkül élték mindennapjaikat, észre sem véve az esetleges problémát, vagy amennyiben a probléma gyanúja felmerült, fejlesztő szakemberhez nem tudtak elmenni a korlátozások miatt. Ezen adatok a szülői kérdőívben ellentmondásba ütköznek. A szülők úgy vélik, hogy a gyermekek nagy százalékánál rendben zajlottak a fejlődési mérföldkövek, amely vélemény úgy vélem egyrészt köszönhető annak, hogy nem volt, aki a problémát megállapította volna, másrészt a szubjektív látásmódnak a saját gyermekükkel kapcsolatban, hiszen egy szülő nehezen marad objektív, amennyiben a saját gyermekéről van szó.

A témában számos kutatási lehetőség rejlik, úgy gondolom, hogy ezek nem csak az én, hanem a szakemberek többségének érdeklődését felkelti. Kutatási irány lehetne, a covid-19 járvány alatt szült édesanyák szülés utáni depressziójának vizsgálata és annak hatásai a gyermek viselkedésére. Azon testvérpárok összehasonlítása, tudásszint, motiváció, feladattudat alapján, akik egyik tagja a járvány előtt, másik tagja a járvány alatt született. Ugyanazon családban nevelkedtek, azonban van-e eltérés a vizsgált kérdésekben a gyermekek között? Az

óvodapedagógusok hozzáállását mennyire változtatta meg a járvány? Mi az, amit máshogy alkalmaznának a pedagógiájukban, milyen kollektív törvénymódosítási javaslataik lennének a gyermekek igényeire szabva?

Összegzés

Kutatási kérdések és válaszok

A kérdőívek kiértékelésével és a szakirodalmak elemzésével kutatási kérdéseim mindegyikére választ kaptam.

Kutatási kérdéseim és a válaszok:

1. A covid-19 járvány alatt mit tapasztaltak a szülők, mennyiben befolyásolta az életüket és a családi szocializációjukat a járvány?

A pandémia alatt a családok élettere és szociális kapcsolatai korlátozódtak, majd minimalizálódtak. A válaszadásokból egyértelműen látszik, hogy a gyermekek szociális hálója a szülőkre és testvérekre, jobb esetben kiterjesztve a nagyszülőkre, legjobb esetben a kisebb családi közegre korlátozódott. A családok vírustól való félelme és a kollektív korlátozások összessége a gyermekek életére és fejlődésére is nagy hatással bírt, amely a későbbiekben is meghatározhatja az emberekhez való viszonyát, a kommunikációját, a kifejezőkészségét, a kapcsolatait, ez a korlátozások feloldását követően a gyermekek kapcsolatteremtésében, kommunikációjában maximálisan meglátszik. Azon gyermekek, akik családja a pandémia alatt nyitott volt a külvilág felé 100%-ban gördülékenyen kommunikált társaival, míg akik csak a közeli családtagokkal tartották a kapcsolatot 78,94%-ban, azonban akik kerültek minden fizikai kontaktust csak 68,42%-ban kommunikáltak gördülékenyen kortársaikkal.

2. Az óvodapedagógusok mit tapasztaltak a járvány alatt a gyermekek fejlődésében, hogyan vélekednek a gyermekek szociális kompetenciáiról?

Az óvodapedagógusok szerint észrevehető különbségeket lehet tapasztalni azon gyermekek motivációjában, beilleszkedésében, önállóságában, akik a pandémia előtt vagy azt követően kezdték el az óvodát. A járvány a családokat összekovácsolta, több időt töltöttek a gyermekek a szülőkkel, mint valaha, azonban ennek negatív hatásait lehet érzékelni. A gyermekek önállósága csökkent, hiszen nem volt vagy kevésbé volt szükséges önálló feladatok ellátására, mert a szülő, mint segítség a nap majdnem minden percében jelen volt.

3. A szülők és pedagógusok véleménye megegyezik-e a vizsgált kérdésekkel kapcsolatban?

Az óvodapedagógusok véleménye alapján a gyermekek fejlődése a pandémia alatt lelassult, azonban ezt a szülői kérdőívek nem támasztják alá. A gyermekek 90%-ánál rendben zajlott a beszédfejlődés, a mozgásfejlődés pedig 82%-ban megfelelő ütemben zajlott. Ennek az ellentmondásnak az oka az lehet, hogy a járvány alatt megszűnt a kontaktellátás, amely a szülők figyelmét felhívta volna a fejlődési eltérésekre, így a szülők csak saját tapasztalataikra és véleményükre tudtak hagyatkozni. Ennek másik oka lehet a közösségi terek bezárása, amely a szülők számára összehasonlítási alapot nyújthatott a saját és más gyermekek között, elősegítve a fejlődési lemaradások észrevételét. A pedagógusok és a szülők egyetértettek abban, hogy a gyermekek kommunikációja, kapcsolatteremtése csökkent. A szülők válaszai alátámasztják a pedagógusok véleményét, hogy a gyermekek, akik nagy százalékban csak alkalmanként találkoztak kortársaikkal kevésbé kommunikáltak gördülékenyen.

A kutatásban felhasznált két kérdőív (az egyiket 2019-, 2020-, 2021-ben született gyermekek szülei töltötték ki, a másikat óvodapedagógusok. A szülői kérdőívek a gyermekek fejlődésére, a pandémia alatti és a jelenlegi szociális életükre vonatkoznak. Az óvodapedagógusi kérdőívek a járvány alatti intézkedések melletti gyermeknevelésre vonatkoznak, illetve a gyermekek járvány előtti és utáni szociális kompetenciáira.) és az adott válaszok úgy gondolom, hogy tükrözik a felhasznált szakirodalomban és interjúkban szereplő állításokat. Megfigyelhető a pandémia alatt a családok egyértelmű zárkózottsága, amely kihatott és jelenleg is hatással van a gyermekek szociális kapcsolataira. Azon gyermekek, akik a pandémia alatt nem találkoztak hasonló korú gyermekekkel nehezebben kommunikáltak a későbbiekben kortársaikkal, azokkal szemben, akik találkoztak a saját korcsoportú gyermekekkel. A pedagógusok véleménye alapján észrevehető a gyermekek közti különbség, azon gyermekeknél, akik a pandémia előtt vagy a pandémiát követően kezdték az óvodát, akár önálóságban, motivációban, mozgásfejlődésben, beszédfejlődésben. A pedagógusok többsége szerint valamennyire sikeresek voltak a covid alatt a kötelezően tartandó online foglalkozások, azonban nem összehasonlítható a személyes jelenléttel.

A kutatók, pszichológusok, gyógypedagógusok úgy vélik, hogy ennek az időszaknak hosszútávú hatása lesz, amely a gyermekek egész életére és szociális kapcsolataira kihatással lehet, azonban ez csak későbbi kutatások kapcsán mérhető.

Irodalomjegyzék

1. A köznevelési és a szakképző intézményekben alkalmazott pedagógusok és oktatók feladatonként. KSH weboldala (https://www.ksh.hu/stadat_files/okt/hu/okt0003.html) (letöltés dátuma: 2024.04.14)
2. Ainsworth, M. D., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. N. (1978). Patterns of Attachment: A psychological story of the strange situation. Hillsdale, NJ. Erlbaum. <https://doi.org/10.4324/9781315802428> (letöltés dátuma: 2024.04.02)
3. Aldelfer, Clayton, P. (1969): An empirical test of new theory of human need. Psychol. Review.
4. Bojti Andrea (2021.01.06): Így hat a bezártság a babákra! (https://www.youtube.com/watch?v=CTubD00PMik&ab_channel=BojtiAndreaGYERMEKPSZICHOL%C3%93GUSBLOG) (letöltés dátuma: 2024.04.02)
5. Bojti Andrea (2022.04.01): A karantén/bezártság hatása a kisgyermek (3 év alattiak) szocializációjára. (<https://bojtiandrea.hu/a-karanten-bezartsag-hatasa-a-kisgyermek-3-ev-alattiak-szocializaciojara/>) (letöltés dátuma: 2024.04.02)
6. Boncz Imre (szerk., 2015): Kutatásmódszertani alapismeretek. Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar. Pécs.
7. Dettre Imola (2023.01.10.): PécsMa interjú (<https://www.pecsma.hu/abszoluto/otthon/covid-babaknak-problemat-okozhat-az-alvas-az-eves-a-kommunikacio/>) (letöltés dátuma: 2024.04.02)
8. Dettre Imola (2023.05.18.): Index interjú (<https://index.hu/belfold/2023/05/18/covid-babak-koronavirus-jarvany-karanten-kommunikacio-mozgasfejlodes/?fbclid=IwAR2zqfFkXO2v4RIOVejaOsYE31QLwi5wdCOVyi07p2rB1ZAZd1pvo1ye8lE>) (letöltés dátuma: 2024.04.02)
9. Dettre Imola (2023.05.25.): RTL „Reggeli” interjú (<https://rtl.hu/reggeli/2023/05/25/életmod-covid-babak-kotodes-dettre-imola-gyogypedagogus>) (letöltés dátuma: 2024.04.02)
10. Dr. Bagdy Emőke (1977): Családi szocializáció és személyiségzavarok. Tankönyvkiadó. Budapest, 1977.
11. Eigner Bernadett (2012): Érzelmi- és viselkedészavarok gyökerei: a korai szülői hatások szerepe. In: Gyógypedagógiai Szemle 2012. 40. évfolyam 1. szám. 14-24. o. Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, 2012

12. Élveszületések az anya és az újszülött főbb jellemzői szerint Népmozgási adatok. KSH weboldala (https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0007.html) (letöltés dátuma: 2024.04.14)
13. Horváth György (2004): A kérdőíves módszer. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
14. Ináncsy-Pap Judit, Máth János (2004): A szülőkhöz való kötődés és az óvodai társas kapcsolatok. Magyar Pszichológiai Szemle, LIX/2., 215–229.
15. Járó Katalin (szerk., 1999): Játshmák nélkül. Tranzakcióanalízis a gyakorlatban. Helikon Kiadó, Budapest.
16. John Bolwby (2009): A biztos bázis: a kötődés-elmélet klinikai alkalmazásai. – Budapest : Animula, 2009.
17. Majoros Pál (2004): A kutatómódszertan alapjai. Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Részvénytársaság, Budapest.
18. Martins, C., Gaffan, E. A. (2000). Effects of early maternal depression on patterns on infant-mother attachment: A meta-analytic investigation. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 41, 737–746.
19. Napravszky Noémi (2022): Kötődés és kapcsolati nehézségek a kora gyermekkorban. In: Gyógypedagógiai Szemle 2022. 50. évfolyam 1. szám. 68-83. o. Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete, 2022. (<https://ojs.elte.hu/gyogypedszemle/issue/view/308>) (letöltés dátuma: 2024.04.02)
20. Spitz, R. (1965): The first year of life. International Universities Press.
21. Thomass, A.–Chess, S. (1977): Temperament and Development. New York, Bruner/Mazel
22. Tóth Ildikó, Gervai Judit (2005): A kötődés minőségének mérése csecsemő- és óvodás korban. Alkalmazott Pszichológia, VII/4., 14–26.
23. Tóth Ildikó (2011): Az érzelmi-társas kapcsolatok fejlődése: korai gondozás és kötődés. – In: Balázs István (szerk.): A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés színterei. – Budapest : Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, 2011, pp. 320-373. <https://mek.oszk.hu/14800/14803/14803.pdf> (letöltés dátuma: 2024.04.02)
24. Tóth Ildikó, Lakatos Krisztina, Gervai Judit (2007): Az anyai viselkedés és a genetikai változatosság szerepe az első érzelmi kapcsolatok kialakulásában. In: Czigler I., Oláh A. (szerk.): Találkozás a pszichológiával. Osiris, Budapest, 149–168.
25. Unicef (2023. június): Interjú Orvos-Tóth Noémivel és Czeizel Barbarával (https://fb.watch/qT_ySi9kuu/) (letöltés dátuma: 2024.04.02)

26. Zelena András (2023.05.23.): Index interjú
(<https://index.hu/belfold/2023/05/23/koronavirus-jarvany-covid-babak-pandemia-pszichologia-zelena-andras/>) (letöltés dátuma: 2024.04.02)

Mellékletek

Melléklet 1

2024. 03. 28. 14:45

Szociális kompetenciák fejlődése a covid-19 járvány idején. Szülői kérdőív

Szociális kompetenciák fejlődése a covid-19 járvány idején. Szülői kérdőív

Kedves Szülő (Kitöltő)!

Tóbiás-Herendi Virág Violetta vagyok, a MATE Gyógyypedagógia szakos, végzős hallgatója. Szakdolgozatomhoz keresek olyan szülőket (kitöltőket), akik gyermeke a pandémia alatt született (2019, 2020, 2021) és megkezdte a köznevelési rendszerbe való beilleszkedést (pl. óvoda).

Dolgozatomban a "covid babák" szociális kompetenciáinak fejlődését és az esetleges nehézségeit vizsgálom.

A kérdőív kitöltése kb. 5 percet vesz igénybe. A válaszadás anonim módon történik, és csak a szakdolgozatomhoz kerül felhasználásra.

Köszönöm, ha válaszaival segíti a munkámat!

Virág

* Kötelező kérdés

1. *Gyermek születési éve **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 2019
- ☐ 2020
- ☐ 2021

2. *A gyermek neme **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ fiú
- ☐ lány

3. *Édesanya életkora a gyermek születésekor **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 18-25
- ☐ 26-32
- ☐ 33-40
- ☐ 40+

4. *Lakóhely típusa **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ város (főváros, megyeszékhely, nagyváros, kisváros)
- ☐ község, falu

5. *Hányadik gyermekeként született a kérdőívben résztvevő gyermek? **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6
- ☐ 7+

6. *Hány testvére van a kérdőívben résztvevő gyermeknek? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 0
☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ 4
☐ 5
☐ 6
☐ 7+

7. *A gyermek beszédfejlődése megfelelő ütemben zajlott? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen.
☐ Nem, beszédfejlődése megkésett és fejlesztéseken vett részt.
☐ Nem, beszédfejlődése megkésett és jelenleg is fejlesztésen vesz részt.

8. *A gyermek mozgásfejlődése megfelelő ütemben zajlott? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen.
☐ Nem, túl korán állt fel.
☐ Nem, kihagyta a kúszást.
☐ Nem, kihagyta a mászást.
☐ Nem, későn kezdte a járását.

9. *Gyermelem a 0-12 hónap között járt mozgásfejlesztésre. **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen.
☐ Nem.
☐ Nem, mert a covid-19 járvány miatt nem volt lehetőség fejlesztésre.

10. *Gyermelem a 12-24 hónap között járt mozgásfejlesztésre. **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen.
☐ Nem.
☐ Nem, mert a covid-19 járvány miatt nem volt lehetőség fejlesztésre.

11. *Járt-e közösségbe, csoportos foglalkozásokra gyermekével 2020. első negyedében? (Ringató, Kerekítő, babaiúzás, baba-mama torna, stb.) **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen, rendszeresen (hetente)
☐ igen, alkalmanként (havonta 1-2 alkalommal)
☐ nem
☐ ekkor még nem született meg

12. *Járt-e gyermekével játszótérre 2020. első negyedében? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen, naponta
☐ igen, hetente
☐ igen, alkalmanként
☐ nem, mert életkorilag nem volt neki való
☐ nem
☐ ekkor még nem született meg

13. *Gyermeke mennyi idő's volt a covid-19 járvány magyarországi megjelenésekor? 2020. *
március 4.-én jelentették be az első esetet.*

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ még nem született meg
☐ 0-3 hónapos
☐ 4-6 hónapos
☐ 7-9 hónapos
☐ 10-12 hónapos
☐ betöltött 1 éves

14. *Milyen hatással volt az országos veszélyhelyzet az Önök társadalmi életére? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Elzárázóztunk a külvilágtól és kerültünk minden fizikai kontaktust.
☐ Elzárázóztunk a külvilágtól, azonban a közeli családtagokkal rendszeresen tartottuk a fizikai kontaktust.
☐ Nyitottak voltunk a külvilág felé, azonban nagyobb létszámú csoportokat elkerültünk.
☐ Nyitottak voltunk a külvilág felé, a korlátozások ellenére, ugyanúgy programokat (lehetőségekhez mérten) szerveztünk, kerestük mások társaságát.

15. *Gyermeke veszélyhelyzet alatt találkozott hasonló korosztályú gyermekekkel? **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nem, még nem született meg
- ☐ nem, féltünk a vírustól
- ☐ 1-1 alkalommal, véletlenszerűen
- ☐ igen, szűk családban (többgyermekes család vagyunk)
- ☐ igen, rendszeresen összejártunk a családdal (pl. unokatestvérek)
- ☐ igen, többgyermekes család vagyunk és a távoli családtagokkal is rendszeresen találkozunk, ahol volt hasonló korosztályú gyermek
- ☐ igen, a baráti társasággal rendszeresen összejártunk
- ☐ igen, rendszeresen jártunk játszótérre

16. *Amint feloldották a veszélyhelyzeti intézkedéseket, **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ továbbra is elzárázóztunk a külvilágtól és kerültük a fizikai kontaktust.
- ☐ továbbra is elzárázóztunk a külvilágtól, a közeli családdal tartottuk csak a fizikai kontaktust.
- ☐ nyitottak voltunk a külvilágra és kerestük a lehetőségeket az újbóli személyes találkozásokra. Azonban a nagycsoportos programokat kerültük.
- ☐ nyitottak voltunk a külvilágra és élveztek a szabadságot. Minden lehetőséget megragadtunk a személyes találkozásra.

17. *A veszélyhelyzet feloldása után a gyermekem **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nehezen kommunikált a kortársaival.
- ☐ könnyen és gördülékenyen kommunikált a kortársaival.

18. *A veszélyhelyzet feloldása után a gyermekem fél évvel később **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nehezen kommunikált a kortársaival.
☐ könnyen és gördülékenyen kommunikált a kortársaival.

19. *Az óvodai beszoktatás gyermekem számára **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nagyon nehezen ment, nehéz volt a beilleszkedés, a mai napig küzdünk vele.
☐ nehéz volt, de rövid időn belül rendeződött a helyzet.
☐ zökkenő mentesen zajlott.

20. *Az óvodai (vagy bölcsődei) beszoktatás alatt gyermekem sokat sírt. **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
☐ nem

21. *Az óvodai (vagy bölcsődei) beszoktatás alatt nehezen ment az elválás. **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
☐ nem

22. *Gyermekem talált barátokat az óvodában (vagy a bölcsődében). **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
☐ nem

23. *Gyermekem viselkedése az óvoda (vagy bölcsőde) kezdés óta változott. **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ igen

☐ nem

24. *Ha változott, akkor miben változott?*

25. *Gyermekem sokat beszél otthon az óvodáról/ bölcsődéről. **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ igen

☐ nem

26. *Használ gyermeke okos eszközöket mesénézésre (pl. TV, telefon, tablet)? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ igen, rendszeresen, időkorlát nélkül

☐ igen, rendszeresen, meghatározott időkorlátban

☐ igen, hetente 1-2 alkalommal, maximum 1-2 órát alkalmanként

☐ igen, alkalmanként

☐ nem

27. *Használ gyermeke okos eszközt játékra (pl. TV, telefon, tablet)? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen, rendszeresen, időkorlát nélkül
- ☐ igen, rendszeresen, meghatározott időkorlátban
- ☐ igen, hetente 1-2 alkalommal, maximum 1-2 órát alkalmanként
- ☐ igen, alkalmanként
- ☐ nem

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok

Melléklet 2

2024. 03. 28. 15:00

Szociális kompetenciák fejlődése a covid-19 járvány idején. Óvodapedagógus kérdőív

Szociális kompetenciák fejlődése a covid-19 járvány idején. Óvodapedagógus kérdőív

Kedves Óvodapedagógus (Kitöltő)!

Tóbiás-Herendi Virág Violetta vagyok, a MATE Gyógypedagógia szakos, végzős hallgatója. Szakdolgozatomhoz keresek olyan szülőket (kitöltőket), akik gyermeke a pandémia alatt született (2019, 2020, 2021) és megkezdtek a köznevelési rendszerbe való beilleszkedést (pl. óvoda).

Dolgozatomban a "covid babák" szociális kompetenciáinak fejlődését és az esetleges nehézségeit vizsgálom.

A kérdőív kitöltése kb. 5 percet vesz igénybe. A válaszadás anonim módon történik, és csak a szakdolgozatomhoz kerül felhasználásra.

Köszönöm, ha válaszaival segíti a munkámat!

Virág

** Kötelező kérdés*

1. *Az óvodapedagógus életkora **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ 21-25

☐ 26-32

☐ 33-40

☐ 41-50

☐ 51-60

☐ 60+

2. *Óvodapedagógusként eddigi eltöltött évek száma **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 0-5 év
- ☐ 6-10 év
- ☐ 11-15 év
- ☐ 16-20 év
- ☐ 20-25 év
- ☐ 26-30 év
- ☐ 30+ év

3. *Munkhelyének a települési típusa **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ város (főváros, megyeszékhely, nagyváros, kisváros)
- ☐ község, falu

4. *A covid-19 járvány megjelenése alatt Ön tartott online foglalkozásokat az óvodásainak? **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
- ☐ nem
- ☐ ezen időszakban nem dolgoztam óvodában

5. *Amennyiben tartott online foglalkozásokat, Ön szerint ezek sikeresek voltak? **

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
- ☐ nem
- ☐ részben

6. *Az online foglalkozásokon a gyermekek aktivitása milyen mértékű volt? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ alacsony
- ☐ kielégítő
- ☐ magas
- ☐ a foglalkozás típusától függően változó

7. *Amennyiben a járvány előtt is óvodapedagógus volt, úgy mit vett észre a gyermekek mozgásfejlődésében? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Nem vettem észre különbséget a járvány megjelenése előtti és utáni mozgásfejlődésben.
- ☐ A járvány után a mozgásfejlődés lelassult a gyermekeknél.
- ☐ A járvány előtt a mozgásfejlődés lelassult a gyermekeknél.
- ☐ A járvány után a mozgásfejlődés felgyorsult a gyermekeknél.
- ☐ A járvány előtt a mozgásfejlődés felgyorsult a gyermekeknél.

8. *Amennyiben a járvány előtt is óvodapedagógus volt, úgy mit vett észre a gyermekek beszédfejlődésében? **

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Nem vettem észre különbséget a járvány megjelenése előtti és utáni beszédfejlődésben.
- ☐ A járvány után a beszédfejlődés lelassult a gyermekeknél.
- ☐ A járvány előtt a beszédfejlődés lelassult a gyermekeknél.
- ☐ A járvány után a beszédfejlődés felgyorsult a gyermekeknél.
- ☐ A járvány előtt a beszédfejlődés felgyorsult a gyermekeknél.

9. *Ön szerint azoknál a gyermekeknél, akik a veszélyhelyzeti intézménybezárások előtt jártak óvodába mennyire volt nehézkes az újbóli visszaszokás?* *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ zökkenőmentes volt
- ☐ nehéz volt, de rövid időn belül rendeződött
- ☐ nagyon nehezen ment, több hónapig tartott

10. *Mit figyelt meg a járványt követően a gyermekek motivációjában azoknál a gyermekeknél, akik a járvány előtt már jártak óvodába?* *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nincs megfigyelhető különbség
- ☐ a gyermekek motivációja csökkent
- ☐ a gyermekek motivációja nőtt

11. *Mit figyelt meg a járványt követően a gyermekek motivációjában azoknál a gyermekeknél, akik csak a járvány után kezdtek óvodába járni?* *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Nincs különbség a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között.
- ☐ Nagy mértékű eltérés van a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között. Nőtt a motivációjuk.
- ☐ Kis mértékű eltérés van a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között. Nőtt a motivációjuk.
- ☐ Nagy mértékű eltérés van a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között. Csökkent a motivációjuk.
- ☐ Kis mértékű eltérés van a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között. Csökkent a motivációjuk.

9. *Ön szerint azoknál a gyermekeknél, akik a veszélyhelyzeti intézménybezárások előtt jártak óvodába menniére volt nehézkes az újbóli visszazoklás?* *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ zökkenőmentes volt
- ☐ nehéz volt, de rövid időn belül rendeződött
- ☐ nagyon nehezen ment, több hónapig tartott

10. *Mit figyelt meg a járványt követően a gyermekek motivációjában azoknál a gyermekeknél, akik a járvány előtt már jártak óvodába?* *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ nincs megfigyelhető különbség
- ☐ a gyermekek motivációja csökkent
- ☐ a gyermekek motivációja nőtt

11. *Mit figyelt meg a járványt követően a gyermekek motivációjában azoknál a gyermekeknél, akik csak a járvány után kezdtek óvodába járni?* *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Nincs különbség a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között.
- ☐ Nagy mértékű eltérés van a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között. Nőtt a motivációjuk.
- ☐ Kis mértékű eltérés van a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között. Nőtt a motivációjuk.
- ☐ Nagy mértékű eltérés van a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között. Csökkent a motivációjuk.
- ☐ Kis mértékű eltérés van a covid-19 után beszoktatott gyermekek és a covid-19 előtt beszoktatott gyermekek motivációja között. Csökkent a motivációjuk.

16. Ön szerint új pedagógiai módszerek alkalmazására szükség van? (Célménypedagógia, *
konstruktív pedagógia, projekt pedagógia, kooperatív tanulás)

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
☐ igen, rendszeresen alkalmazom őket
☐ nem

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok

Melléklet 3

Kutatási eredmények százalékos kimutatása

Kutatási eredmények százalékos kimutatása									
	a kutatásban résztvevők összeségéből (%)	nem találkozott a kortársaival a veszélyhelyzet alatt, csak alkalomszerűen 1-1 alkalommal (%)	a veszélyhelyzeti feloldásokat követően gördülékenyen kommunikált kortársaival (%)	óvodai beszoktatása zökkenő mentesen zajlott (%)	városban él (%)	fiú (%)	lány (%)	beszédfejlődése rendben zajlott (%)	mozgásfejlődése rendben zajlott (%)
Azon gyermekek, akiknek a családja az országos veszélyhelyzet alatt elzárkózott a külvilágtól és került minden fizikai kontaktust	27,5%	63,63%	68,42%	50%	77,27%	36,36%	63,63%	90,90%	72,72%
Azon gyermekek, akinek a családja az országos veszélyhelyzet alatt elzárkózott a külvilágtól, azonban a közeli családtagokkal rendszeresen tartották a fizikai kontaktust	42,5%	55,88%	78,94%	73,33%	70,58%	32,35%	67,64%	94,12%	82,35%
Azon gyermekek, akiknek családja nyitott volt a külvilág felé	22,5%	5,6%	100%	82,35%	83,33%	41,66%	58,33%	87,5%	91,66%

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Tóbiás-Herendi Virág Violetta
A Hallgató Neptun kódja: I3KUKX
A dolgozat címe: Szociális kompetenciák fejlődése a covid-19 járvány idején
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Neveléstudományi Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Gyógypedagógiai Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

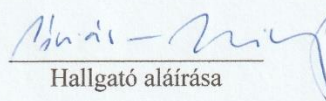
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2024. év április hó 17. nap

Hallgató aláírása

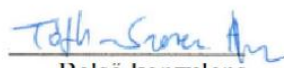
NYILATKOZAT

Tóbiás-Herendi Virág Violetta (név) (hallgató Neptun azonosítója: I3KUKX)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2024 év 04 hó 17 nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.